

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 239

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

PETRAS DULAKIS

SAULĖTOS SUTEMOS

(Tęsinys)

Man skirtas kambarėlis, vadinamas salka, buvo viršuje. Užlipau išorinę lipynę. Rodos tylus, nusiblaivęs vakaras, o mano ausyse ir galvoj taip ūžė, lyg čia pat greičiausias ekspresas eitų ar įsiutęs krioklys visu smarkumu šniokštų. Šviesos nepanaudojau. Patamsyje, iš atminties skaičiau dvi knygas, du amžinųjų įstatymų kodeksus. Viename: jei suduos kas tau į vieną veidą, atsuk jam ir antrąjį. Tik meilė, nuolaidumas, savęs išsižadėjimas išganys žmonią ir visą pasaulį padarys laimingą. Vadinasi tyliosios, beginklės avelės. O kaipgi su tais plėšriaisiais vilkais? Ar jie susipras kada nors ir prisisotins avelių auka? Vieni nuolat mažės, o kitų vis daugės. Patrauklesnis pasirodė antrasis Dievas: akis už akį, dantis už dantį. Skaudžiai palieštas taip duok savo priešui, kad tasai daugiau nebeišdrįstų. Nuolaidumu ir meile kapitoną nepašalinsiu iš mano kelio. Bet kaip dabar padaryti?

Pats iš savęs ėmiau šaipytis, kad teko pasinaudoti Reginos patarimu. Per vieną vakarą Piliečių Klube tiek sužinojau apie kapitoną, kad manó reikalu net per daug buvo. Nei kautis dvikovėj nei tiesiog nukauti jį nesirengiau, ne. Toksai žiaurumas nesugyveno su mano būdu. Pasirinkau švelnesnę priemonę — skundas, kad jį kur nors toliau iškeltų. Toksai skundas tik aukštąją instanciją pasiekęs tegalėjo padėti. Mano parašas po tuo skundu, be abejo, nereikšmingas. Kas ministrui iš mano vardo? Beveik anonimas. Kad dėdė parašytų...

Proga pasitaikė, taip jau likimas lėmė. Regina tebejodinėjo. Nuolat rodomi trūkėnai įkrito dėdei į akį. Jis susižavėjo ir sumanė pagerinti savo prieauglį. Pasikvietė kapitoną pietų. Parjojo abudu linksmi: Regina grįždama, o kapitonas atvykdamas.

Pietūs tikrai kaip svečiams buvo paruošti. Ir šaltoji gelsvai dažyta paradavo ant stalo. Kapitonas pasidarė visų dėmesys. Jis iš tikrųjų buvo įdomus, judrus, šnekėjo skalsiai. Šviežią kitos aplinkos ir kitų sričių dvasią įnešė. Gėrė daug, niekada neatsisakydamas ir taurelės rankoje nešildydamas. Bet gėrė dailiai, meniškai, su juokeliais, pagražindamas. Toks gėrimas net ir ne mėgėjui galėjo sužadinti malonumą.

Kai po saldžiosios atsirado ant stalo kava ir benediktinas, dėdė išdėstė savo reikalą. Kapitonas visai blaivas ir gana oficialus prašneko.

— Kodėlgi ne, visada galima! Tam eržilai ir laikomi. Tamsta susitarsi su mūsų pulko ūkio vedėju ir sumokėsi, kiek ten nustatyta.

Dėdė atsiveikino dar labiau oficialus, negu kapitonas, atsakydamas į jo prašymą. Popietinio poilsio neskubėjo. Pasijuto giliai įžeistas. Plačiais žingsniais marširavo salione ir garsiai savo apmaudą reiškė.

— Kad jie nesulauktų, idant čia aš jiems žemai nusilenkčiau! Eik, mat, dar pas jų ūkio vedėją... Ponybė atsirado, kaipgi! O pats kapitonas argi negalėjo to menkniekio padaryti? Aš jį kaip savą žmogum buvau pradėjęs laikyti...

Pats tinkamiausias momentas pasirodė man.

LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS

Vaide matome gražų medžio raižinį, padirbtą rankomis. Juos dirbo ne kokie mokyti menininkai, bet kaimų žmonės. Lietuvių liaudies meno dirbiniais gyvai domisi ir kitos tautos.

— Taigi, mergas jodinėja, žirgus daužo, o čia pasigailėjo. Sumokėsi, girdi...

— Kokias mergas?! — pašoko ir priartėjo dėdė, nekantriai laukdamas pasiaiškiniimo.

Mano žodžiai, be abejo, gana vulgariški, bet tyčia taip, kad pikčiau išeitų. Galėjau žmoniškiau pasakyti: moteris jodina. Piktam, grūmojančiam dėdės žvilgsnyje sugavau dar ir kitą mano žodžių prasmę, kurią visai buvau išleidęs iš galvos. Dabar aišku pasidarė, kad čia galėjo būti taikoma ir Reginai. O josios garbė jam opiausioji buvo. Nukreipiau truputį į šalį.

— Gal ne visada mergas, bet padorias moteris...

— Kaip tai padorias? — vėl įsmigo budrus dėdės žvilgsnis.

— Nagi jaunąją polivarko poniją, gydytojo žmoną ir...

— O tu gerai žinai, galėtum patvirtinti?

— Visas miestelis pasipiktinęs ir garsiai šneka. Moralė ir visa kita čia jau privatus dalykas...

— Kaip tai privatus? Jei į viešumą išina, tai nėra privatus.

Dėdė buvo apsiraminęs šiek tiek, bet klausėsi atsidėjęs.

— Aš imu savo požiūriu, kiek čia galėčiau reaguoti. Bet žirgai! Juk tai valstybės turtas, visų žmonių duoklėmis įsigyti. Jie skirti kilniems krašto apsaugos reikalams, o ne dykinėjančių poniučių pramogai.

— Tai ką manai šiuo atveju?

— Manau, kad tamstos raštas ministrui padėtų pašalinti šitą netvarką, piktinančią padorius piliečius.

— Hm! — užbaigė dėdė, išeidamas į savo kabinetą.

Netrukus patyriau, kad uždrausta Reginai daugiau naudotis dragūnų pulko žirgais. Jau buvo šioks toks laimėjimas: nebesitiks taip dažnai su kapitonu. Laimėjimas tarytum aiškus, o pagerėjimo jokio. Įsigalėjo prislėgta nuotaika, kurios šiuose namuose niekada pirmiau niekas neįsivedavo. Dienos pasidarė tokios prismaugtos,

troškinančios, lyg prieš audrą gamtoje. Regina pritilo, ji daugiau viena, nebebuvo girdėti skardaus, pagaunančio jos juoko ir smulkių, trinksinčių žingsnių, besišvaisstant po kambarius ar šnekantis kieme su paukščiais, šuniu ir kitais gyvais padarais. Dėdė valgė skubiai, susikaupęs, kalbėjo tik iš reikalo. Teta irgi rečiau įsiterpdavo, nebent skubiu atveju. Nebebuvo tos jaukios bendrosios šeimos ir jungties. Kiekvienas gyvenome atskirai.

Maždaug po mėnesio pasiekė mus žinia, kad kapitonas perkeltas į kitą pulką ir pažemintas tarnyboj. Dabar laimėjimas beveik visuotinis. Savąjį tikslą buvau pasiekęs: mano varžovas nublokštas nuo kelio. Ar aš džiaugiasi tuo laimėjimu? Keista, nesuprantama susidarė būseną. Rodėsi, kad turėjau džiaugtis, bet iš tikrųjų niūru, drumzlina buvo mano sieloj. Tokia savijauta, lyg būčiau ką apvogęs ar labai skaudžiai nuskriaudęs. Nei ramumo nei palengvėjimo savo dvasiai nelaimečiau.

Vieną dieną tarytum švystelėjo jaukennis spindulys, lyg pateisinęs mano pastangas. Atėjo ji. Pati užėjo. Mano salkoje pasirodė Regina, o jau seniai nebuvo buvusi. Tik jos išvaizdoj gilus gedulas įspaustas. Įėjo graudi, be gyvumo, tamsiai suknele, kurios nelabai mėgo ir retai užsivilkdavo.

— Galiu pasilikti? — oficialiai pradėjo.

— Labai džiaugiuosi... Gal prisėstum?

— Ne!

Sustojo pasirėmusi palangės ir pasiliko bestovinti.

— Tai ką, labai patenkintas? — sarkastiškai nusišaipė.

— Būtent, kuo?

— Kaip ir nežinai? Juk tai tavo darbas! Nesigink! Man viskas paaiškėjo... Koks tu, Petrai, iš tikrųjų piktas ir žiaurus žmogus. Viena, kuo aš džiaugiuosi, kad nepervėlai tave pažinau. O tu aklas, visai nenusimanęs. Jei norėjai keršyti, tai man. Aš čia kaltininkė!

— Tu?

— Taip, aš! Bet kodėl visą savo pyktį tu nukreipei į nekaltą asmenį? Naivus žmogelis... Pašaiindamas kapitoną, tikėjaisi ir mano meilę išplėsti jam...

— Tavo meilę?..

— Taip! Aš jį myliu! Ir tai tikroji mano meilė...

Ilgai kentėjau ir tvardžiausi. Pagaliau nebepakenčiama pasidarė. Jaučiau, kad mane baigia smaugti ir pikčiausia ugnimi degina kaklą. Staiga sugriebiau medalikėlį ant krūtinės, nuplėšiau su grandinėle ir atkišau.

— O čia kas? Melas? Niekšystė? Še, pasiimk! Nenoriu tokios tavo šventenybės!

Visu smarkumu trenkiau į pasienį, kur ji stovėjo. Sudužo skaidraus kristalo, kaip nekalta ašara, burbulėlė. Išiško stiklo trupinėliai ir susimaisė su kojų prineštomis žemėmis ant grindų. Ji tarytum krūptelėjo. Išnyko jos pavaizde demonstratyvus išdidumas ir sarkazmas dingo nuo veido. Suskambo kitokios gaidos.

— Be reikalo, Petrai... Tu vėl labai klysti ir pats save nuodiji. Aš nuoširdi buvau. Nemeiavau, ne, kai daviau jį tau. Mylėjau ir dabar tebemyliu...

— Du iš karto? — jau aš pagavau sarkastišką toną.

— Taip. Bet tau meilė vienokia, o jam kitokia. Tu man labiau kaip draugas tapai, visai arūmas sieios žmogus. Aš pri-

BORISAS GODUNOVAS

(Tešinys)

Vienas

Jam daktaro!

Antrasis

Greičiau pas patriarchą!

Trečiasis

Caraitį šaukia jis, girdi, caraitį.

Ketvirtasis

Šventiką!

Basmanovas

Kas ištiko jį, sakykit?

Penktasis

Susirgo caras!

Šeštasis

Caras miršta!

Basmanovas

Dieve!

Penktasis

Ant sosto buvo jis, ūmai sukrito:

Prapliupo kraujas iš ausų ir lūpų.

(Caras nešamas kėdėje; visa caro šeima, visi bajorai.)

Caras

Išeikite visi — palikit vieną

Mane su sūnumi. *(visi išeina.)* Caraiti, mirštu!

Apsikabinkiva, sūnau, sudiev: dabar

Carauti imsi tu... O, Dieve, Dieve!

Netrukus stosiu prieš Tave — ir sielos

Nebus kada man atgaila nuplauti.

Jaučiu, sūnau, esi tu man brangesnis

Už sielos išpirkimą... bet tebūnie.

Pavaldiniu gimiau ir iš tikrųjų

Turėčiau mirt tamsoj pavaldiniu:

Pasiėčiau bet valdžios aukščiausios... kuo?

Neklausk verčiau. Gana, esi nekaltas.

Valdyti kraštą pagal teisę imsi,

SAULĖTOS SUTEMOS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

pratau prie tavęs. O pripratimas nėra toji meilė... Dabar supratau ir labai norėjau, kad tu pašaliktum geriausiu mano draugu, bet...

— Nenoriu trupinių nuo laimingųjų pokylio stalo! Taigi, draugas, kai mano vienintelis džiaugsmas ir viso gyvenimo ateitis užvožiama karste ir čia pat iškasta jau duobė. Vieno laidotuvės, o kitų vestuvės... Čia! Kaip tau patinka? Tu norėtum suderinti nesuderinamus dalykus?

— Kam tokie kraštutiniaiškumai? Tu karščiuojies, Petrai. Na pagalvok: argi aš kalta, jei noriu taip gyventi, kaip mano širdis trokšta. Ir tu gyvensi. Prieš tave dar didelis ir gražus gyvenimas. Ir mylimą moterį sau sutiksi...

— To jau perdaug. Nepradėk bent piršti. Arba aš išeinu, arba tu?

Išėjo ji. Lėtai leidosi lipyne žemyn. Kiekvienas jos batukų stuktėlimas didžiausiu trenksmu mušė man į galvą ir rytum suplaisčiusią geležies nuolauža draskė širdį. "Iš tikrųjų gal aš labai žiaurus ir nesuvaldomai piktas? Perdidelis egoistas. Tik sau trokštu laimės, o kitų nenoriu suprasti. Na kam aš ja taip šiurkščiai dabar atstūmiau? Juk ji tada ir dabar tikrai nuoširdi buvo. O aš veržiuosi su prievarta. Argi keršte ir prievartoj yra meilės? Argi tuo būdu įmanoma atstatyti meilę? Bet... draugystės pasiūlymas šitokiu atveju tai kaip akmuo alkanajam vietoje duonos. Taip, nebėra čia man ko laukti ir tikėtis..."

Nebaigęs atostogų ir pasiaiškines dėdei kitomis aplinkybėmis išvažiavau. Žiemą tame mieste, kur universitetas ir husarų puikas, mačiau kapitoną ir ją. Sužinojau, kad vedė jau. Ji pabėgo nuo dėdės, nes jis nei tos meilės nei santuokos nelaimino.

Chicago, 1954. IV. 26.

Prieš Dievą vienui vienas atsakysiu.

Nesuvedžiok, sūnau, savęs klaidingai

Ir saugokis save apgaudinėti.

Prisiimi audringais metais valdžią:

Grėsmingas jis, šis keistas apsimetėlis,

Jisai baisiu vardu apsiginklavęs...

Nuo senų valdyme įgudęs ašai

Užspausd galėjau nerimą ir maištą,

Ir prieš mane visi drebėjo baimėn,

Pakelt galvos nedrįso išdavimas.

Bet tu valdovas jaunas, neprityęs.

Kaip seksis tau vairuot per pačią audrą,

Gesinti maištą, pančiot išdavimą?

Bet Dievas didis. Jis brandina jauną,

Jis silpną sušelpia jėgom... klausyki:

Sau patarėju išsirink pirmiausiai

Ištikimą, subrendusį ir šaltą,

Bei liaudies širdžiai mielą — iš bajorų —

Garbingą savo kilme ar garsu —

Nors šuiski. Nūn kariuomenei dar reikia

Gabaus vadovo: siųsk Basmanovą.

Murmėjimą bajorų slėk kietokai.

Tu iš mažens sėdėjai su manim

Taryboj ir žinai valdyt kaip reikia.

Verčiau nekeisk tėkmės. Juk pripratimas

Valstybių siela. Priverstas buvau

Grazint mirties bausmes ir nemalonę. —

Gali jas atmainyt — ir vien tik laimins

Tave už tai, kaip tavo dėdė laimino,

Kai sostas Žiauriojo jam atiteko.

Palapsniui su laiku suveržti vėlei

Imk pavadžius valdžios. Gali tuo tarpu

Atleisti juos, bet nepaleisk iš rankų...

Būk malonus, svetimšaliams jautrus,

Pasitikėdamas į darbą imki.

Bažnyčios nuostatų griežtai laikykis;

Būk neplepus: netinka caro balsui

Erdvėj beprasmiškai ir veltui dingti:

Kaip varpas šventas, jis tik turi skelbti

Ar didį gedulą ar didžią šventę.

Sūnau mielas, pradedi jau amžių,

Kai moteriškės veidas kraują uždega.

O, saugok, saugoki tu nekaltybės

Grynumą šventą ir drovumą puikų:

Kas pasinert jaunystėj mėgo

Vien smaguriavimuos' paleistuvinguos',

Išaugęs darosi niurus ir kraugerys,

O protas jo prieš laiką ima skursti.

Būk visuomet šeimoje savo galva;

Gerbk motiną, bet pats save valdyki —

Tu caras, vyras; seserį mylėki —

Tu jai likai vienintelis globėjas.

Teodoras.

(atsiklaupęs)

Ne, ne — gyvenki ir valdyk ilgiausiai:

Ir mes, ir liaudis be tavęs pražūsim!

Caras

Jau viskas baigta — temsta mano akys,

Jaučiu aš kapo šaltį...

(Ieina patriarchas, šventikai, iš paskos bajorai. Carienė prilaikoma už rankų, caraitė verkia.)

Kas tenai?..

A, schima... šit. Pašventinimas laukia...

Jau galas, į vienuolius eina caras —

Tamsi duobė dabar bus mano celė...

Dar luktelki, valdove patriarchai,

Aš caras dar: klausykite jūs, bajorai:

Štai Teodoras... Jam palieku sostą:

Bučiuokit kryžių jam... Draugai visi,

Basmanovai... prie karsto jus maldauju,

Tarnaukit jam uoliai ir atsidavę.

Jisai nekaltas dar ir tokis jaunas.

Prisiekiat jūs?..

Bajorai

Prisiekiam.

Caras

Aš patenkintas.

Atleiskit nuodėmes man ir pagundas,

Visas skriaudas tyčiom, slaptas taipogi...

Šventasis tėve, eikš, aš pasiruošęs!

*(prasideda pašventinimo apeigos.)**(Apalpusios moterys išnešamos.)*

Karo būstinė.

Basmanovas įsiveda Puškiną.

Basmanovas

Ieik čionai, nevaržomai kalbėki.

Atseit, esi tu pas mane jo siustas?..

Puškinas

Jis tau draugystę savo siūlo,

Po ja Maskvos valstybėj pirmą vietą.

Basmanovas

Bet ir be to esu aš Teodoro

Aukštai iškeltas: Juk karių aš vadas;

Jis paaukėjo man bajorų pyktį

Ir jų kilme — aš prisiekiu jam.

Puškinas.

Esi prisiekęs sosto tu ipėdiniuj

Teisėtam; bet jei gyvas kitas dar

Daugiau teisėtas.

Basmanovas

Puškinai, gana.

Klausyk, netauzyk niekų man. Žinau,

Kas toks jisai.

Puškinas.

Jį Lietuva ir Rusija

Dimitrijum seniai jau pripažino.

Bet pagaliau tatai man nesvarbu.

Galbūt' Dimitrijus tikrasis jis,

Gal būt' ir apgavikas: vien žinau,

Kad ateity, tiek to — anksčiau, vėliau

Sūnus Borisą Maskvą jam užleis.

Basmanovas

Ik toliai stoviu aš už jauną carą,

Jis savo sosto niekad neapleis:

Pulkų nestinga mums, o ačiū Dievui.

Aš pergale pakelsiu jų ūpą.

O jūs ką galite priešpastatyti?

Kazokų gal Karelą?.. arba Mnišką?

Ir jūsų kiek?.. nebent aštuoni tūkstančiai.

Puškinas.

Apsirikai: tiek daug nepriskaičiuosi.

Sakysiu pats — kariškiai mūsų šlamštas.

Kazokai engia kaimus plėšikavimais,

O lenkai vien tik giriasi ir geria,

O rusai... E, ar verta aušint burną.

Nesirengiu aš prieš tave gudrauti.

Žiffai, Basmanovai, kuo stiprūs esam?..

O ne kariais, ne Lenkijos pagalba

Agi, tik nuomone, taip, liaudies nuomone.

Atsimeni Dimitrijaus triumfą,

Jo užkariavimus be kraujo lašo,

Kai, va, visur be vieno šūvio miestai

Jam pasiduodavę klusniai, ir minios

Vaivadas besispyriantčius surišdavę.

Tu pats matei — kariuomenė ar noriai

Prieš jį kovojo?.. Gal prie Godunovo!

Bet ne dabar. Sutik, vėlu jau ginčytis

Ir kelti mūsų pelenus šaltuosius.

Ir su visa valia, protu tavuoju

Neatsispirsi; gal geriausiai būtų

Tau duoti pavyzdį koprolingiausių:

Caru Dimitrijų paskelbt ir tuo

Jo amžiną draugystę įsigyti.

Kaip tau atrodo? ?

Basmanovas

Ryt tai sužinosit.

Puškinas.

Tat ryžkis.

Basmanovas

Na, sudie.

Puškinas.

Galvok, Basmanovai.

(išeina)

Basmanovas

Teisus jisai, bujoja išdavimas

Aplinkui. Man ko imtis? Negi laukti,

Kad maištininkai ir mane surišę

Otrepejevui atvestų?.. Gal geriau

Neduoti išsiliet audringai srovei?

Ir man pačiam... Bet priesaiką sulaužyt!

Sau užsitraukti amžiams šlykščią nešlovę!

Pasitikėjusiam manim caraičiui

Išdavimu baisiausiu atsilygint...

Bepigu tremtiniui po nemalone

Galvot ir ruošti sąkalbį ir maištą.

Bet man, kaip man, valdovo numylėtam...

Bet be valdžios... mirtis... Ir liaudies var-

[gas...]

*(susimąsto)*Čionai! Kas ten?.. *(sušvilpia)* Kur žirgas?

Trimituokit!..

*(Bus daugiau)***KAI KAS IŠ KNYGŲ**

Amerikiečių rašytojai ypatingą dėmesį kreipia į savo krašto praeities atvaizdavimą. Tyrinėjama praeities aplinkuma įvairiose šalių vietose, stebima gamta, gyviai bei augalai, o dar daugiau — stengiamasi litetratūriškai atkurti praeities žymius žmones. Daugiausia biografinių knygų yra susilaukęs Abraomas Linkolnas.

Per rankovę pasišvalgius

Piemknygės

Dr. J. Adomavičius viename straipsny griebia už viršelių piemknygėms, kurios žaloja žmonių sveikatą, o ypač lietuvių patriotų skrandžius. Kas gi tai per knygos? Iš pavadinimo atrodytų, kad jas rašo piemenys — žmonėms bė lietuviško charakterio.

Įdomu, ar tų piemknygių autoriai priklauso Lietuvių Rašytojų Draugijai?

Keistas kovotojas

Dr. Vincas Misiulis moko, kad pabėgimas iš tėvynės pagal 1938 m. konstituciją vadina si pasipriešinimu — kova, o pagal 1922 metų — anarchija. Reikia laukti, kad Dr. Misiulis pasiūlys pabėgusius mūsų generolus pakelti į maršalus.

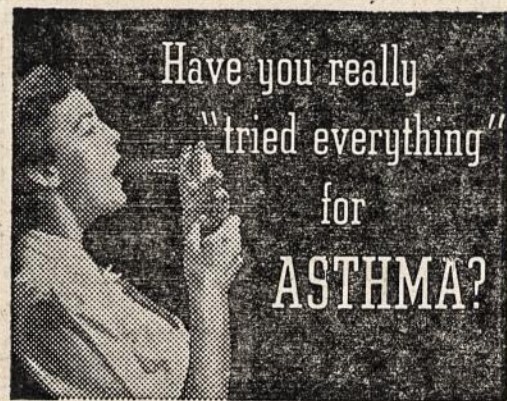
Dr. Misiuliui ir aš pritariu visom keturiom, nes, sukoręs tiek tūkstančių mylių, nenorėčiau likti neatžymėtas garbės knygoje, neapdovanotas kryžium...

Asilžmogis

Jonas K. Karys Vienybėje palankiai atsiliepiama apie prof. K. Pakšto kiauliažmogį ir priedo — pats sukuria naują "lietuvio" tipą asilžmogį. Jis, anot Jono, džiaugiasi už visus išmanus. Gražiausias atskirų pasišventųjų pastangas jis būtinai košia per savo "išminties" prizmę, stengdamasis įtikinti visus, jog niekas, be jo, nepataiko į taikinį. Kartais, "humoristiškai" žvengdamas...

Paprasčiau, kad paruoštų šaldytuvą, nes reikia, pagalvojau, atvėsti iki enpendicito, kad maždaug apytikriai išpētum asilžmogio mįslę. Ačiū Dievui, dar galvai neapsidengus ledu, buvo aišku, kad asilžmogis yra tas, kurs nepalankiai atsiliepiama apie J. K. Kario knygą "Lietuvos pinigai".

Tokių asilžmogių, spėju, yra ir Draugo bendradarbių tarpe.

Have you really "tried everything" for **ASTHMA?**

Try inhalation therapy with the **ASTHMANEFRIN®**

Nebulizer and Solution 'A' Inhalant on a 10-day money-back guarantee. So easy to use — just inhale the mist-like vapor directly into the affected area. Let us tell you about the welcome relief thousands of users are finding with AsthmaNefrin after other means had failed.

TRAFICANTE BROS.

2301 W. Taylor Street
TAYLOR 8-9100

739 So. California Ave.
SACRAMENTO 2-0301

Open Monday and Thursday Evenings

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 22, 1954

Lozoraičio partizanai

"Partizanai", kurie yra apsikasę 3157 So. Emerald Ave., Chicagoje, Vliko ir Vykdomosios Tarybos pirmininkų atsilankymo į JAV proga, šaukia:

"Pinigų gausite. Žinome, kad ir jums reikia gyventi. Bet mes turime tuos pinigus nuo aušros iki vėlaus vakaro kūnu ir prakaitu uždirbti".

Žinau, kad ir kūnu galima uždirbti pinigų, net daugiau, kaip fiziniu darbu įmonėje. Bet tai nevyriškas užsiėmimas. Be to, Amerikos žmonės dirba 8 val., o ne nuo aušros iki vakaro. —Julius Sula

Pirkite JAV taupymo bonus

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILĮ
STASYS DAPKUS

3255 SO. UNION AVENUE Tel. CALUMET 5-1127
Prityręs mechanikas, turįs moderniausių įrankius, gerai ir nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja

motorą, kad taupiau naudotų benzina ir alyvą. Dirbtuvė yra 3231 So. Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telefonu susitarimui.

For An Enjoyable
Saturday Night Visit

THE CLUB RENDEZVOUS
5618 South Ashland Ave.

MUSIC — DANCING

GOOD LIQUOR — REASONABLE PRICES

"You'll Enjoy Your Evening With Us"

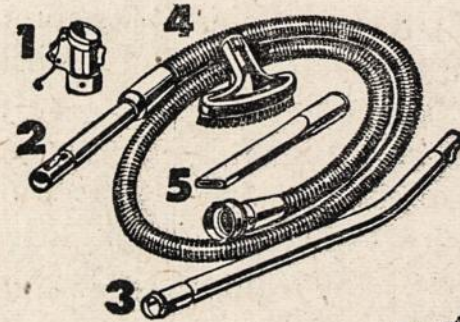
Now at **SOLTIS**

Here's your chance to

SAVE \$12⁹⁵

A complete Hoover Cleaning ensemble for the price of the Cleaner alone

Special limited offer...you get this complete set of cleaning tools **FREE** of extra charge!

when you buy this new Model 115

HOOVER

Low Down Payment
Easy Monthly Terms

TRIPLE-ACTION CLEANER

About Model 115 Hoover

The ideal cleaner for the modern housewife. Lightweight, compact, easiest to use and to store but every inch a Hoover. Has Hoover's famous Triple-Action cleaning principle — it beats, as it sweeps, as it cleans. Gets the deep down grit that other cleaners leave imbedded in the pile. Its gentle vibra-cleaning gives greater life to your floor coverings, keeps colors fresh and new looking much longer. Cleaning tools easily attached.

About the Cleaning Tools

For all above-the-floor cleaning. Help cut your cleaning time in half. Set includes —

- 1 Converter for quick, easy attachment of hose and tools.
- 2 Long lightweight, flexible hose.
- 3 Extension tube.
- 4 Brush for cleaning and dusting upholstery, drapes, walls, bare floors.
- 5 Crevice tool for furniture, radiators, etc.

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st Street

Tel. HEMlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

Atsiminimai apie Joną Jablonskį

L. Šmulskštys 1954.III.28 Lietuvos Kalbos Draugijos Čikagos skyriaus susirinkime papasakojo savo atsiminimų apie įžymų mūsų bendrinės kalbos tvarkytoją ir grynintoją Joną Jablonskį (1860-1930). Čia stengsimės trumpai juos atpasakoti.

Pradėdamas tuos atsiminimus, L. Šmulskštys trumpai paaiškino patį laikotarpį, kuriame Jablonskiui teko augti ir veikti, pacituodamas paties Jablonskio atsiminimus iš 1924 m. sukaktuvinio "Varpo", skirto V. Kudirkai paminėti. Ten įžymusis mūsų kalbininkas rašo, jog 1879 m. jis mokėsis Marjampolės gimnazijoje. Buvęs ypač pamėgęs klasikines kalbas. V. Staniškis kartą per savaitę mokė lietuvų kalbos. Tačiau tose pamokose apie lietuvų kalbos gramatikos taisykles, rodos, nieko negirdėjęs. Mokytojas paskaitydavęs kokį teksto mažmožį ir paaiškindavęs vieną kitą "žemaitišką" žodį. Už gimnazijos sienų mokiniai tada kalbėjosi tarp savęs lenkiškai. Į lietuvų kalbą rimtai jų nežiūrėta. Tik būvę girdėta, kad Basanavičius ir Kraučiuonas vertinę lietuvų kalbą. Tuo metu mokiniai manė, kad literatūrinė lietuvų kalba turinti būti lenkų kalba. Tokio Petro Kraučiuono užsišpyrimą vertinti lietuvų kalbą daug kas laikė nerimtu dalyku; pats Kudirka tai "pasiutimu" vadinęs. Mokėsi lietuvų kalbos daugiausia stipendijos gavimo sumetimais. Nuvykęs į Maskvos universitetą, Jablonskis įstojęs į lietuvų studentų draugiją. Netrukus Maskvoje pasijutęs esąs lietuvis patriotas. Tada jau lietuviškai atsakęs į savo draugo V. Kudirkos laišką ir jį smarkiai išbaręs už lenkiškumą. Bet atsakymo negavęs; tačiau po "Aušros" pasirodymo ir V. Kudirka atvirtes lietuviu. Nuo to laiško į Kudirką Jablonskis pasidaręs veiklus lietuviybės skelbėjas.

L. Šmulskščiui teko būti 1915-18 m. Voroneže. Ten tada Martyno Yčo vyrų gimnazijoje Jablonskis dėstė lotynų ir lietuvių kalbas. Į gimnaziją jau atvykdavo vežimėliu, nes buvo paralyžuotas; lyg ir juokais sakydavo: "Aš jau nebe pažangus". Jis dėvėjo aukšto civilinio tarnautojo nešiojamą uniformą.

Jablonskis buvo griežtas, darbštus ir teisingas. Dėl to teisingumo moksleiviai jam atleisdavo griežtumą.

Lotynų kalbos pamokose Jablonskis buvo vienoks, o lietuvių kalbos — kitoks. Be kitų, tose lietuvių kalbos pamokose lankydavosi ir šios draugijos nariai J. Pušneraitis, P. Čepėnas ir kiti. Lotynų kalbos pamokoms Jablonskis nuoširdžiai ir rimtai ruošdavos. Kiekvienai eilei mokinių klasėje

duodavo įvairius klausimus raštu iš viso kurso. Griežtai žiūrėjo, kad mokiniai nenusirašintų, nes tas dalykas gadinąs žmogaus būdą.

Lotynų kalbės, kurią jis gerai mokėjo, aiškinimai buvo trumpi ir griežti. Mokinius jis priversdavo mokytis, ir jie išmokdavo. Mokytojui išėjus į klasę ir lyg juokais pasveikinus mokinius "Salvete discipuli pigri!" mokiniai atsakydavo: "Salve magister severus!" Dėl šio atsakymo Jablonskis jaudindavosi ir sakydavo, kad "severus" svarbiausia, ir po 20 metų tai atsiminsite.

Bet lietuvių kalbos pamokose Jablonskis buvo kitoks — draugas, bičiulis, tyrinėtojas. Rinkdavo iš mokinių patarles. Mėgdavo kartoti kai kuriuos būdingus lietuvių kalbos posakius, aiškiai kirčiuodamas: *Namų namučiai, kad ir po smilga; Maža garbė svetimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savosios gerai nemokėti; Erėdra, kur ėriukus ir mažus vaikus ėda*, ir t.t. Sudarė būrelių kai kuriems lietuvių kalbos darbams dirbti; toks būrelis yra išvertęs ir jo redaguotus "Visuomenės įnamius". Taisydavo pavardes, jei pavyzdžiui, kuris mokinyš jas išstardavo darytai. Ir pačiam atsiminimų autoriui Jablonskis sakęs: ne šmulškštis, bet turi būti — *Šmulškštys*. Tėvui padėdavo jo sūnus Jonas ir vyresnysis Konstantinas.

Vyresnėse klasėse tada Jablonskio pamokose mokėsi Juozas Bukota, Stasys Dabušis, Vincas Jasulaitis, Vytautas Lastauskas (Lastas), Butkų Juzė ir daug kitų.

K. Grinius, Pr. Mašiotas ir J. Jablonskis buvo sudarę tokią triumviratinę lietuvių tarybą Rusijoje. Bet 1918 m. tos tarybos nariai buvo suimti. Jablonskis atsidūrė namų arešte. Jablonskiui ypač buvo labai skaudu, kad jo sargybiniais buvo pastatyti jo paties mokiniai; iš susijaudinimo jis net verkdamas. Tačiau ir jo mokiniai skundėsi, kad jie ir patys tos savo padėties negalį pakeisti.

Be gimnazijos, Voroneže Jablonskis dar dėstė ir kursuose.

Antru kartu Jablonskį L. Šmulskščiui teko susitikti jau Lietuvos Universitete Kaune. Čia Jablonskis teisininkams dėstė lietuvių kalbą, dažniausiai Pr. Skardžiaus asistuojamas. Į tas jo pamokas susirinkdavo apie 100-150 studentų. Jablonskis aiškino gramatiką; pagrindinės svarbos buvo sintaksės dalykai. Semestro gale studentai turėdavo laikyti kolokvijumus (pakalbinimus).

Štai keli tų Jablonskio pamokų pavyzdžiai. Kadangi daugelis studentų buvo mokėsi

Rusijoje, jie mokėjo gerai rusiškai. Jablonskis duodavo kokį rusišką sakinį ir liepdavo išversti į lietuvių kalbą. Pvz. klausdavo: "Ja imieju dva kožucha — kaip bus lietuviškai?" Studentas išverčia: *Aš turiu du kailinius*. Suprantama, Jablonskis turi progos paaiškinti, kad lietuviškai sakoma *dvejus kailinius*, ne *du kailinius*. Klausdavo, kaip bus lietuviškai *krugom durak*. Nesą verstina *apskritas kvailys*, bet sakytina — *kvailas per visą pilvą*. "Kaip rusiškai: *Dabar žmonės iš knygų sūrius daro?*" Studentui pasakius *iz knig*, Jablonskis pataisydavo *po knigam*, ir t.t. Arba aiškino kirčiavimo dalykus, pvz., kad sakytina *vaišinti*, ne *vaišinti*. Vėl, iškeldamas žodžių reikšmes, sakydavo, kad *mylėti* esąs ir sinonimas *vaišinti*, esą sakoma: *Mus mylėjo sūriais, skilandžiais ir kitokiais dalykais*... Aiškino, kad *privalo* reikšmė išskylanti iš tokio sakinio, kaip *Jis terminų žodyno privalo* (t. y. jam būtinai reikia terminų žodyno). Pačiam Šmulskščiui Jablonskis aiškines, ką reiškia *vesti*. Nesą galima sakyti *ji vedusi*, nes: *Moterys teka, ne veda, nors kartais ir moterys vyrus veda*. Viena studentė klausė, kaip teisingai vadintis — *Donutė* ar *Danutė*. "Vadinkis tamsta *Duonutė*", atsakė Jablonskis besišypsodamas.

Jablonskis ne tik dėstė teoretines lietuvių kalbos taisykles, bet ir diegė klausytojuose lietuvių kalbos dvasią. Jis gerai pažino žmonių kalbą, pats turėjo gyvą kalbos jausmą, jį išsiugdęs daugiausia griežtai pats dirbdamas. Jis ir pačias kalbos taisykles susidarydavo iš gyvosios žmonių kalbos. Štai kartą Jablonskis pasakojo būvęs Gardino apylinkėje svečiuose pas vieną pažįstamą dvarininką. Besikalbant įėjusi tarnaitė ir paklausė: "Sveiką zuikį kepsim ar kapotą?" Jablonskis šį klausimą užsirašė, ilgai nagrinėjo ir išvedinėjo: jei zuikis gali būti *sveikas* ir *kapotas*, tai ir skaičius gali būti *sveikas* ir trupmeninis. Taip

tad Jablonskis susidarė *sveiko skaičiaus* terminą.

Jablonskis kartais nevengdavo ir dviprasmiškų žodžių. Į studentus kreipdavosi *tu*. Kalba jo buvo liaudiška, tiesi.

Jablonskis buvo doras, tiesus žmogus, nekėsdavo melo net ir smulkmenose. Kai kartą Seime jam buvo prikišta, kam jis turįs pamokas pamaldų metu sekmadeniais, kliudąs studentams pamaldas lankyti, Jablonskis susijaudino, ilgai tai prisimindavo, nes patys studentai visi tą pamokų laiką būvo sutarę. Jei kartais studentas laiku nepaduodavo rašomojo darbo, Jablonskis tiesiog į jo tariamą pasiteisinimą atsakydavo: "Tamsta melagis, žadėjai (tada ir tada) darbą pristatyti, bet to neatlikai".

Nemėgo Jablonskis ir nedemokratiško liūpsinimo, pataikavimo, paviršutinio blizgesio. Po 1926 m. buvo valdžios norėta įteikti Jablonskiui aukšto laipsnio ordiną. Žinant, kad Jablonskis šitokių dalykų nemėgsta, buvo stengiamasi ordiną įteikti per Vaižgantą. Kai Vaižgantas atsilankė pas Jablonskį su ordinu, žmona, patyrusi reikalą, pasakė, kad Jablonskis nesutiks priimti; jis dėl to labai susijaudins, geriau ordino jam ir nešūlyti. Taip ir atsitiko: ordinas liko jam neįteiktas, ir vargšas J. Tumas-Vaižgantas nudūlino namo, pavestosios misijos neatlikęs.

Dar ir daugiau panašių dalykų L. Šmulskštys papasakojo apie savo mokytoją Joną Jablonskį.

Baigdamas savo atsiminimus, L. Šmulskštys ragino atgaivinti tą lietuvių kalbos dvasią, kuria Jablonskis gyveno; sukelti lietuvių kalbai palankumą išeivijoje, nes kalba esanti svarbiausia tautybės apraška; pasirūpinti lietuvių kalbos pamokomis. Tuo būsiu geriausiai galima pagerbti Jablonskį, kurio 25 m. mirties sukaktis ateina 1955 m. sausio mėnesį. Siūlė ta proga suruošti minėjimą ir atitinkamą leidinį išleisti.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

• Visų rūšių apdraudos asmenims ir biznio įstaigoms. • Finansavimas. Draudžiui ir perdraudžiui visose draudimo bendrovėse.
JONAS KIRVAITIS, Gen. apdraudų brokeris ir savininkas
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 So. Ashland Ave., Chicago 36 Ill. Tel.: WA 5-5671—Rez. HE 4-4033
Darbo val.: kasdien 9:30—4:30; be to, pirm. ir ketv. 6:00—9:00 vakarais.

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BUKITE SVEIKI

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis, SLA Dakaras Kvotėjas. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsni: KAIP BŪTI SVEIKU IR ILGAI GYVENTI.

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisiuntimu. Tuojau užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS

3241 West 66th Place Chicago 29, Ill.
Telefonas: REpublic 7-7868

“Stikliniam žvėrynui” praėjus

1953-54 metų sezonas Chicago lietuvių visuomeninei teatro pastatymų, palyginti, nepasiekė. Vieni jų greičiau, kiti lėčiau bluko iš žiūrovo atminties, bet keletas jų, tur būt, nesuklysiu, dar iki šiol tebėra gyvi ir neišdilę. Tai skėmos “Vienas ir kiti”, Jean Anouilh “Antigona”, ir paskutinis šio sezono pastatymas — Tennessee Williams “Stiklinis žvėrynas”, kuris skyrėsi iš visų kitų, bet kada Chicago lietuvių scenoje matytų pastatymų. Skėmos ir Anouilh vaidinimuose nebuvo pasiekta reikalingos vienumos: juose dominavo paskiri aktoriai, nustelbdami kitus, ar tai mažiau patyrimo, ar talento, turinčius kolegas. “Stikliniam žvėrynui” šito nelygumo pasisekė išvengti. Darni vienuma su labai retomis išimtimis jautėsi kiekvienoje scenoje ir kiekvienoje detalėje. Visas pastatymas dvelkė kūrybingumu bei nemeluota šiluma, kurios taip dažnai pasigendama kituose mūsų teatralų darbuose. Šio mielo meninio išgyvenimo autoriai: rež. V. Valiukas, aktoriai — L. Barčaitė, I. Nivinskaitė, A. Dikinis ir A. Brinka — yra tikrai verti visų teatro mylėtojų nuoširdžios padėkos.

“Stiklinis žvėrynas” tiek iš režisoriaus, tiek iš aktorių pareikalavo daug pastangų. V. Valiuko režisūra esmėje niekur neprasilenkė su veikalo dvasia ir nuotaika. Tennessee Williams nepalikdamas režisūrai per didelės laisvės, tuo pačiu užkrauna jai daug sunkesnės pareigos. Įvairios grynai techninės priemonės, kurias “Stiklinio žvėryno” autorius moka tobulai žaisti, tremties scenai, dėja, nėra įmanomos, tačiau, net ir gana skurdžiomis techninėmis priemonėmis V. Valiukui ir St. Gasiūnui pavyko išgauti tai, ko autorius norėta. Veikale akcentuojama riba tarp tikrovės ir iliuzijos buvo pakankamai išryškinta.

Tos ribos išryškinimui nepaprastai daug pasitarnavo L. Barčaitė — Amanda Wingfield vaidmeny. L. Barčaitės sukurta Amanda buvo verta pasigėrėjimo. Puikus balsas, valdymas, gera technika, sceninis laisvumas buvo to pasigėrėjimo priežastys. Amanda vaidmeniu L. Barčaitė dar kartą įrodė savo neeilinį sceninį pajėgumą.

A. Dikinis (Tom Wingfield), nors ir matytas “Antigonoje”, tačiau savo pilnumoje atsiskleidė “Stikliniame žvėryne”. A. Dikinio Tomas, betgi, tam tikra prasme, ne visiškai atitiko Tennessee Williams Tomą. A. Dikinio vaidyboje jautėsi tendencija stipriau pabrėžti komiškuosius momentus ir tai jam tikrai puikiai pavyko. Gal dėl tos pačios priežasties A. Dikinis buvo žymiai ryškesnis Tomo, bet ne pranešėjo rolėje. A. Dikinio asmenyje Chicago lietuviškoji scena susilaukė

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 22, 1954

stiprios bei kūrybingos jėgos.

Dažnai mūsų teatro pastatymuose matoma I. Nivinskaitė (Laura Wingfield) maloniai nustebino ne vieną tų, kurie ją skaitė esant “vieno vaidmens” aktore. Jos partneris Jim O' Connor (A. Brinka) taip pat kai kur dėrinosi prie viso pastatymo visumos, nors šiame veikale A. Brinkai nedaug buvo progų parodyti savo vaidybinę skalę. Jo rolė nėra iš tų, kurios vadinamos “dėkingomis”.

Tennessee Williams lietuvių scenon atėjo pirmą kartą. Tikėkim, kad ne paskutinį. “Stiklinio žvėryno” pastatymas mūsų tremties teatro sąlygose nėra eilinis įvykis — tai ženklas, jog dar nesustingstama senose formose, jog dar neužibarikaduojama medinėmis gulbėmis. Tą patį norėtusi pasakyti ir apie mūsų publiką, bet, deja, nei “Vienas ir kiti”, nei “Antigona”, nei “Stiklinis žvėrynas” nesulaukė tokio žiūrovų skaičiaus, kokio jie būvo verti. — A. A.

“Kon-Tiki” ir jo vertėjas

Spaudos Pabirose J. Jašinskas “Naujienų” 85 Nr. rašo: “Niekai negaliu atsigerėti Naujienų atkarpoj spausdinamam Thor Heyerdahl veikalui Plaustu per Ramųjį vandenyną (Kon-Tiki)... Vertimas atliktas asmens, kuris, matyti, yra puikiai susipažinęs su jūrų kelionėmis ir terminologija, ir tas vertimas yra toks geras, kad, tur būt, aiškesnio vaizdo negalėtumei gauti ne skaitydamas tos knygos originalą.”

“Kon-Tiki” vertėjas yra Stasys Vainoras. Jis yra tikrai “susipažinęs su jūrų kelionėmis ir terminologija”. Neseniai “Naujienose” buvo spausdinami ilgos virtinės žodžių ir terminų iš Lietuvos pajūrininkų kalbos. Jis yra žvejų vaikas ir pajūrininkų gyvenimą gerai pažįsta, nes jam pačiam yra tekę valgyti sūrį jūros duoną. Vėliau, pasidaręs profesiniu žurnalistu, jis pasirinko jūrą, laivus, jūrininkus savo specialybe. Buvo Klaipėdos uosto reporteriu, Lietuvos Jūrininkų Sągos žurnalo “Jūra” redaktorium, buriotoju, “plaukiojančiu korespondentu”, kaip jį Lietuvoj vadindavo. Lietuvos jūrininkams nėra žinomas ne vienas kitas žurnalistas ar rašytojas, kuris būtų daugiau

prijęs periodinėj spaudoj apie jūrą ir jūrininkus, kuris geriau pažintų šią gyvenimo sritį kaip St. Vainoras.

Kurį pasibaigus, švedų Raudonajam Kryžiui padėdant, jis, išsilaikęs gyvas nacių koncentracijos lagery, galėjo apsigyventi Skandinavijoj ir pagyventi penketą metų tarp vikingų ainių, išmokti jų kalbą ir aiškiau pažinti jų jūreivišką būdą.

Jūrų terminologija ir visokie specifiniai išsireiškimai yra sunki kliūtis lietuviškam vertėjui. Bet Vainorui dėl minėtų kvalifikacijų sekasi šias kliūtis

nugalėti lengviau, negu kuriam kitam jūrinės literatūros vertėjui. Jei “Kon-Tiki” išeitų atskira knyga, mūsų jaunimas ir senimas turėtų kultūringos ir puikios pramogos poilsio valandoj. — Jūrininkas

COSTUMES FOR ALL OCCASIONS

- Costumes Made to Order
- Costumes for Plays and Theatrical Groups.

P. Hooper Costume Co.

5333 SO. CALUMET

A big 9½-cu-ft, dependable, all-new General Electric Refrigerator that's got every practical feature you could want. And so compact.

SPACE MAKER REFRIGERATOR

MODEL LB-92K

- Big full-width freezer
- Space Maker door shelves
- 2 big vegetable drawers
- Full-width chiller tray
- Aluminum shelves
- And lots more you should see!

Formerly \$299.95
Now \$239.95

Also available in Model LA-92K with one vegetable drawer and without Space Maker door shelves, at lower cost.

Over 3,500,000 G-E Refrigerators with sealed-in system have been in use for 10 years or longer!

COME IN TODAY

GLASER'S RADIO AND FURNITURE CO.

5115-5123 S. Kedzie Ave. PROspect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKSTELĖS

pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos

— 1 valandos darbas —

State Dental
Plate Laboratory

1635 W. 47th St. YArds 7-4499
639½ W. 63rd St. WE 6-2608
944 W. 63rd. WA1brook 5-2558

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?

— 1 valandos darbas —

Cleveland Dental
Plate Laboratory

2326 So. Cicero Ave. OL 2-7263
456 W. North Ave. MI 2-6221
404 E. 47th Street. AT 5-6880
160 Milwaukee Ave. HU 9-3242

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKSTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos.

— valandos darbas —

A-1 Dental
Plate Laboratory

22 W. Madison, Room 223,
DE 2-6804
1587 W. Ogden Ave. MO 6-3733
1425 Wilson Ave. LO 1-9280
2003 W. Lawrence SU 4-8708

LIBERALIZMAS IR RELIGIJA

Katalikų skolastiko aiškinimas

“Draugo” dienraščio šių metų kovo 20 d. numeryje idėtas ilgas Stasio Ylos rašinys “Liberalizmas ir Religija”. Stasio Ylos? Man prisiminė būsenos dienos DP stovyklose, Vokietijoje. 1947 metais Hanau mieste įvyko tremtinių žurnalistų konferencija, kuriai iš Stutthof koncentracijos stovyklos išvadotas jaunas kun. Stasys Yla laikė pamaldas ir pasakė pamokslą. Pamenu, kaip po pamokslą pasakiau būriui kolegų: “Jei daugiau tokių kunigų, aš būčiau pirmaeilis katalikas!” Buvau tikras, kad iš kun. Ylos susilauksime antrojo Vaižganto!

“Drauge” Yla nepasivadinęs kunigu. Bet čia pat idėtas jo paveikslas liudija, kad tai tas pats, maloniai besišypsąs kunigas Yla, net kalnierių atbulas. Abejonės nebeliko. Bet koks rašinio tekstas...

Rašinys sudarytas menamai iš diskusijų tarp Religijos ir Liberalizmo. Liberalizmui į burną prikišta visokių nesąmonių ir biaurybių. Nė žodžiu neapibūdinta, kas gi yra tas liberalizmas, bet jam primetami tokie žodžiai ir išsireiškimai, jog tiesiog sunku įsivaizduoti, kad juos galėjo sukurti mano pamėgtasis Hanau pamokslininkas! O būtų užtekę pažvelgti kad ir į bet kurią enciklopediją. Štai turiu prie rankos The World Home Reference Encyclopedia, kur parašyta: “*Liberalizmas*, politiškasis: teorija, kad valstybė kuo mažiausiai tesikištų į individo (asmens) laisvę, kad jos funkcija būtų vien tik patikrinti apsaugą ir palaikyti tvarką. Ekonomiškasis: nekontroliuojama privati enterpriza (veikla, iniciatyva). Liberalizmas pramonėj ir prekyboj: laisvas verslas, laisva kompeticija; 19-jo šimtmečio liberalizmas (pavyzdžiui Manchesterio mokykla Anglijoje) buvo pagrindiniai kapitalistinis; etiškasis (liberalizmas): laisvė minties, laisvė sąžinės, laisvė spaudos, netrukdoma protinė veikla”.

Kadangi kun. Yla savo rašinyje liberalizmą išveda į areną tikslu “rungtis” su religija, suprantama, jis galvoje turi etinį liberalizmą, tai yra tą liberalizmą, kurio dėka mes šiaandien turime ar bent turime teisę turėti minties, sąžinės, tikėjimo, spaudos ir protinės veiklos laisvę.

Kaip gi “Draugo” Yla perstato to dienraščio skaitytojams liberalizmą?

Čia pacituosiu keletą jo “perlų”, įgrūstų liberalizmui į burną. Anot kun. Ylos, liberalizmas taip pradeda savo “imtynes” su religija:

“Tu, religija, veržiesi į gyvenimą, kurs man priklausos... Tu tariesi esanti dvasinis gyvenimas, gyvenimo dvasia. Tu

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 22, 1954

klysti. Gyvenimas yra realus ir bedvasis. Jis yra laisvas. Tai laisvė nesivaržyti ir nieko nevaržyti; laisvė tvarkytis, kaip nori, ir norėti, kaip tau patinka. Štai kur mudu skiriamės. Aš nenoriu, kad tu kaišiotum savo dvasią, kuri mane varžo. Nenoriu tavęs niekur. Supranti, niekur! (Ylos net paBRAUKTA).

Gi religija, pasak Ylos, atsakanti liberalizmui:

“Tu tariesi esąs laisvas, bet tu nesi bedvasis... Tu prieštarauji pats sau. Tu apgaudin-

ji save, iškreipi savo charakterį...”

Liberalizmas vėl sakas:

“Dėlto aš galvoju, ką noriu, o kalbu tai, ko nori kiti... Egoizmas yra tikrovė! Taip. Gyvenimas yra egoizmas... Tad ko tu iš jo nori, ar manai jį pakeisti? Nesąmonė. Nekaišioj man moralę. Išnyk mums iš akių!.. Tavo diena, o mano naktis!..”

Pagaliau, kai kun. Yla jau tikisi liberalizmą įerzinęs, kiek reikia, jis jam išspraudžia į burną menamai Voltaire žodžius “Tu niekše! Sutrypti tave!” ir savo rašinį baigia tokiu savo “priešą” nugalėjusios religijos pamokslu:

“Juo daugiau suspaudi energiją, juo didesnės ji igyja išvidinės jėgos. Kai ją sutrenki, ji sprogs. Kai ją pajungi laipsniškai veržtis, ji suka visą gyvenimą ir jam šviečia... Tu nieko nelaimėsi manuosius prispausdamas, sunaikindamas, užgniauzdamas...”

Liberalizmas, lyg švento Jurgio jiešmu perdurta žaltys, raitydamasis nuo “mirtinų” Ylos dūrių, sušvokščia tokius “atsisveikinimo” žodžius:

“Velniop su tavim, Religija!”

Į ką Ylos religija atsako:

“Sudiev, Liberalizme!”

—suprask, ko šiuo paškviliu siekta: liberalizmą perstatyti

(Nukelta į 7 psl.)

Matched
Beauty
and Efficiency

THE 1954

Whirlpool

ALL-FABRICS WASHER AND DRYER

Now, with these perfectly-matched Whirlpool units, enjoy exclusive, new *Guide Lite Control* of the greatest advantages in modern home laundering! At a touch, these work-saving “washday specialists” give you sunny-fresh Clinic-Clean washings . . . fluffy-soft, effortless drying . . . almost-human gentleness with even your most delicate fabrics. Own the Washer, the Dryer, or both *Guide Lite* Whirlpool beauties!

In WASHING...greater economy and cleaner clothes

- Re-use hot, sudsy water with super-thrifty **Suds-Miser**. **WASHER ONLY**
- Save additional water with new **Select-a-Level** filling.
- Wash clothes Clinic-Clean—so gently—with **Agiflow Action**.
- Get white, brighter ironing results with famous, extra-thorough **Seven Rinses**.
- Delicate Fabric Guide.
- **5-YEAR WARRANTY** on transmission.

Matchless
Value!

TRAFICANTE BROS.

2301 W. TAYLOR STREET
759 SO. CALIFORNIA AVE.

Taylor 9-9100
Sacramento 2-0301

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

velnio agentu!

Nežinau, ar kur ir kada Voltaire yra ištaręs kun. Ylos minimus žodžius, bet žinau, kad Voltaire devynius dešimtadienius savo raštų pašventė kovai su žmonių prietarais ir kvailumu ir kad jis pasakė: "Aš nesutinku su tuo, ką tu tvirtini, bet aš iki mirties ginsiu tavo teisę tai tvirtinti".

Pratę esame girdėti panašių peizojimų iš burnos ir plunksnos tokių uniformuotų bažnyčios pareigūnų, kurie savo amžiuje nieko nematė, nieko nepatyrė, taigi ir nieko kito neišmoko, išskiriant, ką juos jų seminarijos išmokė. Bet kuomet taip rašo žmogus, pats patyręs laisvės panaikinimo pasekmes nacių pragare, iš jo išgelbėtas tik demokratinių kraštų armijų pergalės dėka ir, atvykęs į kraštą, kur liberalizmo idėjų dėka laimėtai santvarkai jis ne tik atsigavo, bet naudojasi visomis laisvės dovanomis, tai tokios elgsenos negalima kitaip pavadinti, kaip kandimu į duoną teikiančią ranką ir spjovimu į veidą visiems tiems dvasinės ir fizinės laisvės kovotojams ir kankiniams, kurių dėka šiame totalitarizmo ir vergijos amžiuje ne tik jis pats, o visi mes naudojames žmogaus teisėmis, bet ir visas dar laisvas pasaulis turi viltį savo laisvę apginti ir eventualiai ją vėl atgauti. Tokio laisvės sąvokos peizojimo iš buvusio kacatininko stačiai neįmanoma suprasti...

Liberalizmo dvasios vaisiai

Hegelis yra pasakęs: "Pasaulio istorija yra niekas kita, kaip laisvės sąmonėjimo pažanga". Toji pažanga per visus amžius buvo sunki ir perkama nesuskaitomų laisvės apaštalų kančiomis. Laisvė yra vaisius, išaugintas ir nunokintas dirvoje, kurią vadiname liberalizmu. Kadangi mūsų lietuvių kalboje žodžiai laisvė ir liberalizmas atrodo visiškai svietimi ir nieko bendra neturį, tenka juos įmanomai populiariau paaiškinti. Laisvė lotyniškai vadinama *libertas*, iš ko anglai pasidarė *liberty*, prancūzai *liberté*. Iš to žodžio padarytas būdvardis *liberal* mūsų šaliai skambėtų — laisvas, o *liberalism* — laisvumas. Liberal nėra savistovi sąvoka, o yra lyg ir charakteris. Taigi, liberal — laisvas, arba laisvų pažiūrų asmuo gali būti ir yra toks ar kitoks politiškai, ekonomiškai bei religiškai, tik jo charakteristika yra ta, kad jis laisviau žiūri į reikalą. Manau, lengviausiai suprantamas bus toks pavyzdys: syki po pamaldų kalbės su vienu nuoširdžiu lietuviu kataliku. Buvo labai šilta pavasario diena. Mums besikalbant pro šalį beinančios dvi seserys vienuolės. Mano katalikas draugas, prakaitą braukdamas, ir sako: "Nieko neturiu prieš vienuolių ordinus ir jų griežtas taisykles, bet negaliu pateisinti tų ne-

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 22, 1954

žmoniškų rūbų. Šiokią šiltą dieną vilkti ant vienos moters tiek suknie, kad iš jos galima būtų aprengti visą vargšų šeimą, skaitau nepateisinama".

"Kalbi, kaip koks liberalas", atsakiau jam.

"Na, jei tai yra liberalizmas, tai aš esu liberalas", atsakė mano draugas.

"Žmogus, kurio krikščioniškas tikėjimas yra paremtas protavimu ir įrodymais (reason and evidence), be prietarų, be dogmatizmo, kuris būdamas aukščiausiai ištikimas vien tik tiesai ir gerbdamas praeitį, tačiau visą laiką palieka atviras savo proto duris naujiems įrodymams ir nau-

joms išvadoms — toks žmogus bendru sutarimu yra vadinamas liberalu", rašo James Bissett Pratt, buv. Amerikos filosofijos draugijos pirmininkas ir eilės knygų autorius.

Ne kova tarp liberalizmo ir religijos ar lietuviškai tariant, laisvės ir tikėjimo, bet kova tarp minties (proto) ir dogmos (aklai sekintų nuostatų) yra visas reikalas. Ir visa, ką šiandien geriausio bei brangiausio turime (sąžinė, asmens laisvė, žmoniškumas, teisingumas ir demokratija) yra vaisius tų sunkiai iškovotų laisvės prošvaisčių viename krašte po kito, vienoje tautoje po kitos, ypač, ir svarbiausia, minties-

proto laisvės, nes gi žmogaus mintis-protas ir yra tas vienintelis žmogui Kūrėjo suteiktas talentas. Kaip didysis laisvės apaštalas John Milton yra apibūdinęs: "Laisvė (liberty) žinoti, pasakyti ir laisvai argumentuoti, kaip sąžinė diktuoja, yra aukščiausiaji iš visų laisvių".

Visos tiesos, kokias žmonija šiandien turi, yra pasiektos tik per laisvą mintį ir jos drąsų skelbimą. "Kas kada nors matė, kad Tiesa būtų nukentėjusi laisvame ir viešame susirėmime" (Who ever knew Truth put to worse in a free and open encounter?) yra taip pat (Tęsa 9-tam psl.)

NEW G-E REFRIGERATOR WITH REVOLVING SHELVES

PUTS ALL
FOOD
AT YOUR
FINGERTIPS!

ONLY G-E
GIVES YOU
REVOLVING
SHELVES...

PLUS

ALL THESE NEW FEATURES!

- ★ fold away bottle racks
- ★ ice cream rack—juice can dispenser
- ★ adjustable door shelves
- ★ mini-cube ice trays

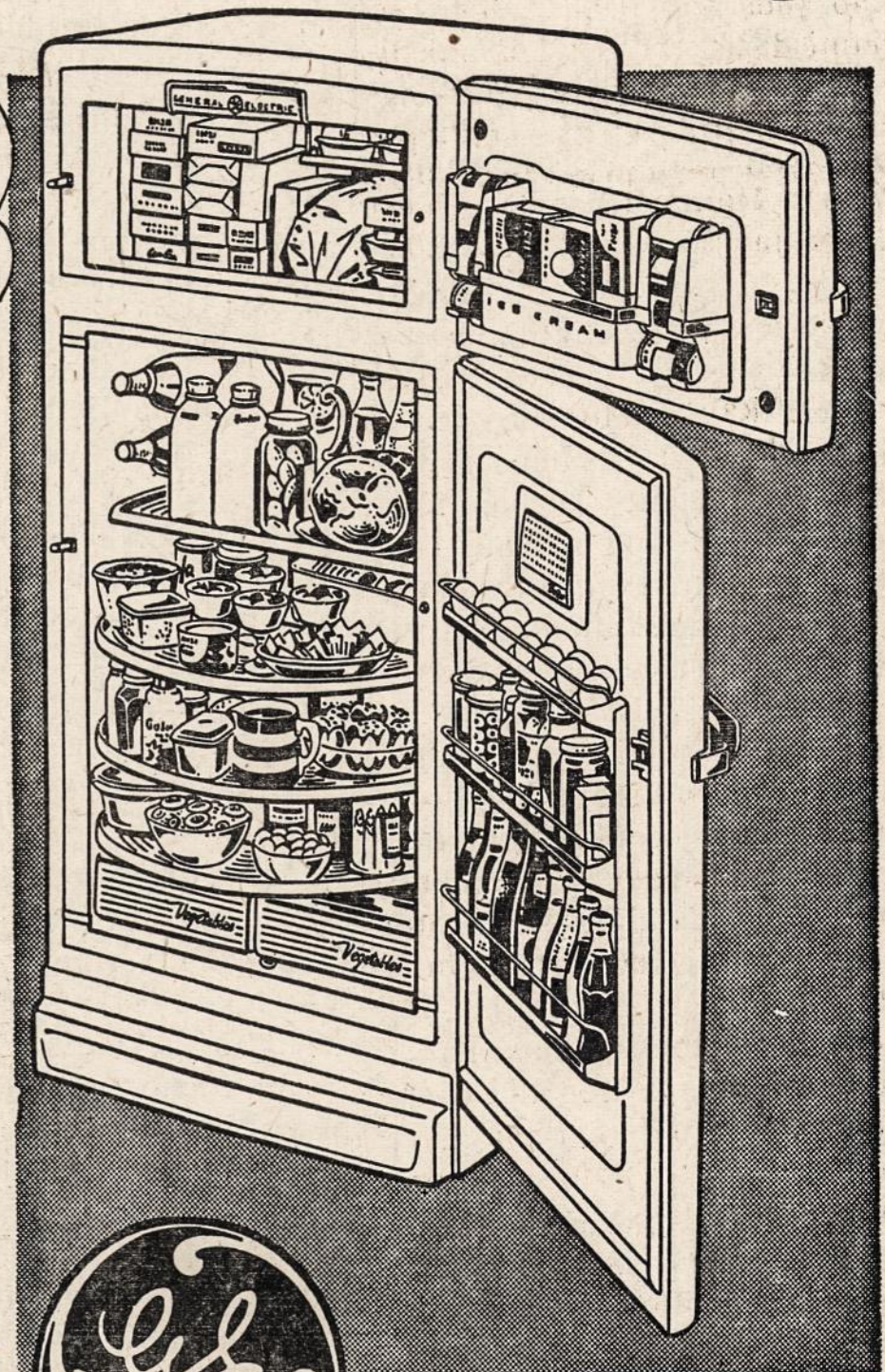
EASY
TERMS

After Small Down Payment

Two separate appliances
in One cabinet!

A big automatic defrosting refrigerator...
and a true zero-degree freezer that holds up
to 89 packages of frozen food!

MODEL LH-121L 12.1 CUBIC FEET

REFRIGERATOR-FREEZER
COMBINATION

LEO BERMAN HARDWARE and APPLIANCES

1638 W. 63rd Street (1 block West of Ashland on 63rd St.) HEmlock 4-6800

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Senai ligai švieži vaistai

Per visą šiandieninį lietuvių gyvenimą driekiasi stora savęs nedavertinimo gija. Tai ne šviežiai svetimųjų ji mūsų au-deklan jausma — tai baudžia-vos liekana. Dabar mes patys dėti, kad taip ilgai šios dėmės iš nuosavo reto grožio kilimo neprašalinam. Net rimtų ženklų, kad mes stengtumės faja šėmį vargo dienų palydove at-sikratyti, lig šiol nesimatė. O kaip toji savęs niekinimo liga mūsų kultūros sparnus raizgo, kaip ji mūsų pirmyn veržimąsi tramdo!

Neretas tos ligos apsėstas mūsiškis vis dar vergo stūbur-kaulį tebeprisilaiko — nelygi-nant anas gaidys kreidos brūkšniu prie grindų priplaktas — net ne nebando išsitiesti. To-kiam tu dangų prilenk — jis vis vien nepasikels, plačiau ne-pažiūrės ir vis apie vyzotą, ka-daise jo paliktą, Lietuvą kal-bės. Nei Vytautui Kasiuliui me-no žinovų duotas tarptautinio garso tapytojo vardas, nei jau-nuolės Elenos Kuprevičiūtės re-to stiprumo smuiku grot talen-tas bei dvylikmečio Antano Smetonos nuostabių pianisto gabumai ar Vytauto Marijo-šiaus pasigerėtino pajėgumo simfoninio orkestro dirigavi-mas ir visos eilės lietuvių moks-lininkų, profesorių, rašytojų bei kitų darbo žmonių pirma-eilis reprezentavimas neisplė-šia tos savęs nevertinimo gijos iš šiaip jau švaraus lietuviško audeklo.

Mes vis dar tebetikim, kad gražiausi pasaulio žiedai žydi tik ariams, izraelitams, ger-manams, na ir slavams siek tiek — tik, gink Dieve, ne mums. Mes tiesiog sergam — tiek daug gerų savybių turėda-mi, mes jas neiškliam. Lietu-viškumą — tą aštriausią kardą, su kuriuo mes visas mūsų ke-lius gožiančias piktžoles leng-viausiai iskapotume, taigi ji — tą brangiausią mūsų turlą ne-svelimiesiems rodome, pagar-bioj vietoj patalpinę, bet, o dangau, į pasiskolintą svetimą purviną skraistę giliai giliai į-ivynioję, palėpę, kad, gink Dieve, niekas jį neužtikty, jį slepiam.

Vienas blogis būtų dar ne blogis, bet jis, kaip aiškiai šventose Knygose parašyta, vienas nevaikšto — jis dar sep-lynis už save blogesnius blo-gius draugysten pasikviečia ir kad jau pradeda liežuvį šu-kuoti, net visas pragaras džiau-gias. Lietuviybę palėpėn užkišę mes perdažnai svetimų niekų žiūrīm ir klausom. Svetimieji, susivieniję būdami, sugeba mums akis apdumt — savus vidutiniokus jie už meno gar-senybes mums įperša. O mums, žinoma, ne į galvą neateina aniems mūsų deimantiukus perstatyti. — Tegul mūsiš-kiš auksas dar pelenuos patū-no — mes galvojam.

Jau vien tokio Vytauto Va-liuko pastatymą ir lietuvių te-atralų suvaidintą "Stiklinį žvė-

ryną" turėtų ne šimtai ar tūks-tančiai, bet visi gyvi lietuviai, įskaitant ir paauglius, pama-tyti. Ne tik pamatyti, bet ir iš-gyventi, išdiskutuoti, mokyklo-se rašto darbus, veikalų mintis vystant, rašyti mums reikty. Juk mes turim, pagaliau, savęs nedavertinimo ligos atsikraty-ti! Mes nedelsiant turim lietu-višką charakterį iš purvinos svetimųjų suregztos mārškos išvynioti ir juo ne tik patys nuo gausių mus žudančių ligų išsigydyti, bet ir Amerikos žmonių gyvenimą nuostabiai papuošti ir sustiprinti.

O kad greičiau ta savęs ne-davertinimo gija nutrūktų! Kad mes visi greičiau pavyz-dingus amerikiečius pasektu-mė šio krašto siuksles mēgdžio-ti paliovę! Amerikiečiai nere-tai kur kas silpnesniems nei mūsiškiai menininkams šilto žodžio ir visagaliū dolerio ne-sigaili. Tokių menininkų pasi-rodymų sales rinkiniai šio krašto žmonės pripildo, o mes dvigubai kenčiamė: ne tik sa-vų neabejotinų sugebėjimų ne-išvystom reikiama, mes, dar-gi, savus vaikus tų sugebėjimų išvystyti neskatiname. O juk mūsiškis daugelyje atvejų ki-tatautį lenktų, jei lygiai stip-riai išreklamuotas būtų.

Štai neseniai Cook apskrities ligoninės direktorius, atsilygin-damas už jo pakvietimą į lie-tuvišką parengimą, davė šias eilutės rašančiam du bilietu, keturių dolerių vertės kiekvie-ną, į Chicago vieną geriausių teatrų. Reikia viršrinko klaus-tyti — kompaniją, kaip žmō-rės sako, palaikyti. Teatras buvo žmonių primuštas. Kėdės minkštos, takai divonais iškloti, žirondelių šviesos. Scena erdvi, reikiamas apšvietimas, veikalas šiaip sau — visas veiks-mas vyko ligoninėj. Vaidinō ekrano žvaigždė su sava trupe.

Ir žinot ką — galvon lindō mintis, kad mes, gydytojai, ge-riau kai kurias scenas ligoni-nėje išgyvename nei jie tenai sklaistės. Taip ir neišėjo iš galvos — o kad čia mūsiškiai dra-mos aktoriai vaidintų! — Ko-kią tada meno puotą būtų! Ko-kią tada katūčių audras ame-rikiečiai mūsų aktoriams su-keltų, jei anie taip šiltai savuo-sius vidutiniokus priima! De-ja, mes savųjų, net ir kruvi-nam vargė, puikiausią vaidini-mą po vaidinimo gimdančius, bent minimaliai nepalaikom. Mes juos pelenuose žibėti kol kas paliekam. Kad ir prie to pačio "Stiklinio žvėryno" grįz-tant — juk čia lietuvių teatra-lai tikruose pelenuose žibėjo — sukūžusioj mokyklōs scenoj veikalą vaidindami vienas už kitą geriau mums vaizdą po vaizdo patiekė. Tik tu ryk ir viršink — viską L. Barčaitė su A. Dikiniu bei I. Nivinskai-tė su A. Brinka įtikinančiai su-kramtė. Kai kuriose scenose, ypač Brinkai su Nivinskaite

stikliniam raganosiui ragą nu-lauzus, jautėsi tiek silimos, kad užsimiršai, jog teatre, o ne gyvenime veiksmą stebi.

Ir netikėk tu žmogus, kad teatras yra geriausia gydykla! Veikalė buvo paliekta vienas rečėptas pō kifo. Kas sėkė šį mūsų teatralų pastatymą, pri-pažins, jog pō spektaklio mo-kinys žinos kur jį nuolatiniš kinų lankymas nuves; kunigas su daktaru prisimins kodėl jų pamokymai: "nenusidėk" ar "karšto karnio neryk", lyg žir-niai į sieną atsoka; o svarbiau-sia nauda iš spektaklio — jis mus įgalino savė ten, lyg veid-rodyje, išvysti: tokius išblyš-kusius, savė nedavertinančius, vietoj stiklinių žvėrelių su stik-linėmis taurelėmis, tiesa, ne scenoj, o smuklėj bežaidžian-čius mes ten save atpažinom.

Šį kartą režisorius Valiukas su lietuvių teatralais mums pa-tikimą vaistą prieš vieną bai-sesnių ligų — savęs nedaverti-nimą — patiekė. Mes jį patys pirkim, kaimynui siūlykim ir visoms lietuvių kolonijoms šil-tai rekomenduokim. Tegul juō pasinaudoja kiekvienas dar li-tuvišką charakterį palėpęj pā-slėpti nesusėjęs. O kai tokius vaistus mums paruošę "vaisti-ninkai", mūsų šilta ranka pa-laikomi, sušils — jie mums dar daugiau panašių gyduolių pa-rengs.

Štai dar mediciniškas prasy-mas — norėtume Jūsų paga-minto vaisto, Režisoriau Valiu-kai, dar ne kartą Chicagoje pa-ragauti, kad ir nuo tos pačios scenos, jei nebūtų galima mū-sų nevalyvumo dėka prisiglau-sti tinkamesnėj.

LIETUVIŠKA GELIŲ PREKYBA

"PEOPLES FLORIST"

Meniškai atliekamė visokius gelių užsakymus:

- ★ VESTUVĖMS
- ★ VARDINĖMS
- ★ KRIKŠTYNOMS
- ★ LAIDOTUVĖMS

Savininkas R. ir O. HOMKO

1850 West 47th St.

Lafayette 3-1786

KUR GALIMA UZSISAKYTI 'DARBĄ'

Žurnalo "Darbas" metinė prenumerata \$1; pavienio nume-rio kaina 25c. Lietuvių Darbininkų Draugijos nariai žurnalą gauna nemokamai. Skaitytojų patogumui, sekamos įstaigos bei asmenys sutiko platinti "Darbą", t. y. priimti prenume-ratas ir pardavinėti pavienius numerius:

- CHICAGOJE: (1) "Naujienos", 1739 So. Halsted St.
 (2) V. B. Ambrose, 927 W. 34 Pl., Chicago 8, Ill.
 (3) J. Kundrod, 3902 So. Albany Ave., Chicago 32, Ill.
 DETROIT: A. Kulesienė, 3948 Risdon, Detroit 16, Mich.
 BROOKLYNE: (1) A. Buivydienė, 8620—75th St., Woodhaven, L. I.
 (2) B. Spudienė, 8833 Elert Lane, Woodhaven.
 CARNEGIE, PA.: Mrs. E. Shurmaitis, 708 Dobbins St., E. Carnegie.
 CLEVELAND: W. Ukertis, 1322 E. 89th St., Cleveland 6.
 BALTIMORE: K. Matuliuskas, 1519 W. Lombard St., Baltimore 23.
 AKRON, OHIO: N. Trumpikas, 773 Bisson Ave., Akron 7.
 PHILADELPHIA: Wm. Burton, 2014 Orthodox St.
 ROCKFORD, ILL.: Rose Buches, 512 Brook Road.
 SHAMOKIN, PA.: J. D. Tauris, 411 No. Shamokin St.
 WILKES-BARRE, PA.: J. V. Stanislovaits, 86 Amherst Ave.
 MONTELLO, MASS.: (1) K. Venšlauškas, 12 Andover St.
 (2) P. Krušas, 141 Sawtell Ave.
 CAMBRIDGE, MASS.: (1) L. Silkinis, 783 Main St.
 (2) Vincent Spa, 233 Portland St.
 NORWOOD, MASS.: F. Ramon, 1118 Washington St.
 SOUTH BOSTON: "Keleivis", 636 Broadway
 KANADOJE: (1) K. Lukoševičius, 35 Wilson St., Hamilton, Ontario, Canada.
 (2) P. Shimelaitis, 1271 Alard St., Verdun, (Montreal).
 ANGLIJOJE: A. Zamžickas, 26 Devonport Rd., London W 12 Eng'd.
 AUSTRALIJOJE: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., West Hind-marsh, Adelaide, S. E. Australia.

Bet parankiausia užsisakyti tiesiog, rašant laiška ir siunčiant pini-gus Lietuvių Darbininkų Draugijos Sekretoriui šiuo adresu:

N. JONUŠKA, 15 Cotton St., Roslindale, Mass.

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerasite. Kiekviena są-skaita apdrausta iki \$10,000. Penkisdešimt penki metai patyrimo ir draugiško patar-navimo.

Štabas kalba lietuviškai

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

Jono Miltono žodžiai. "Žmogus, kuris meta šalin savo protą, kad tuo būdu išganytų savo sielą, nėra vertas būti išganytu", — pareiškė Ingersolas. "Reikia, kad religija, kaip ir mokslas, būtų skelbiama liberaline dvasia. Nes kai tik ji persiima nepakanta ir pasidaro užsidariusi savo kiauše, užuot stiprinusi, ji nusmelkia dvasios laisvę ir pasidaro sunkiausias bei skaudžiausias griaužiantis jungas, koks tik gali būti užkariamas protui ir sąžinei", skelbė Amerikos minties ir sąžinės laisvės kovotojas William Ellery Channing.

Kas tiki, kad yra tik vienas tiesos kelias ir tas kelias yra jo kelias, tenka prileisti, kad tokiam demokratinės santvarkos atmosfera nėra patogi. Sokratas nevengė susikirtimų su savo laiku viešpataujančios religijos autoritetais. Nei Platonas. Nei Jėzus. To nevengia ir liberalai.

Kadangi liberalizmo aukščiausiasis siekimas yra minties ir sąžinės laisvė ir kadangi religija yra ne vien širdies, bet ir proto dalykas, tai liberalizmui ir tikėjimui teko ir tenka eiti ranka rankon ir ne kaip priešai, kaip tatai nori persta-

tyti piktos valios ar dalyko nepažįstą laisvės oponentai, bet kaip neperskiriami sąjungininkai ir bendros kovos draugai. Reikėtų didelio tomo aprašyti tiems kryžiaus keliams, kuriuos teko nueiti laisvei, belaužiant tamsos ir vergijos kelius iki mūsų dienų. Kadangi tos laisvės šiandien beliko tik taip vadinamose Vakarų demokratijose, kuriose ir mes esame gyvi prisiglaudę, jų trumpa istorija ir pasitenkinime.

Laisvė yra būtina sąlyga žmonijos pažangai

Iki Reformacijos visa Vakarų Europos civilizacija ir kultūra buvo pastatyta Romos Katalikų Bažnyčios doktrinos pagrindais, kurių svarbiausias buvo tas, kad žmogaus prigimtis yra pikta (nuodėminga, puolusi) ir tegali būti išgelbėta vien specialios Dievo malonės dėka, kurią teikti tegalėjo tam tikri specialūs Dievo valdininkai — dvasininkijos hierarchija. Tokio charakteringo žmogaus prigimties vertinimo, kuriuo žmonės buvo skirstomi į blogus ir gerus (prakeiktus ir išganytus), pasėkoje išsivystė ir tam tikros socialinės bei politinės institucijos. Tos institucijos skatino bei gilino įsitikinimą, kad prigimtini puolę visuomenės nariai turi būti valdomi antgamtiniu keliu apšvarintųjų, kad nuodėminguosius turi valdyti šventieji, žodžiu, kad mases eilinių žmonių turi tvarkyti tam tikras "gerųjų" elitas. Pasėkoje išsivystė Romos hierarchija, Dievo pateptieji karaliai, teokratijų oligarchijos, Torkvemados inkvizicija, žydų persekiojimai, ragany ir eretikų bei atskalūnų deginimai, vergija. Tą "puolusio žmogaus" trypimo techniką toliau tęsė ne kiek neblogiau ir daugumas didžiųjų protestoniškųjų religijų (Liuterio, Kalvino ypatingai).

Judėjimas prasidėjęs prieš tą žmogaus puolimo doktriną centravosi aplink "žmogaus kilmingumo" (*žmogaus vertės, dignity of man*) šūkį, kurį dar pradžioje 19 šimtmečio žymusis Naujosios Anglijos liberalinės krikščionybės skelbėjas William Ellery Channing nusakė šiais žodžiais: "Jie tvirtina, kad žmogus yra tigras, kuriam reikalingi retėžiai, bet mes sakome, kad retėžiai iš žmogaus daro tigrą".

Kitas didis Anglijos laisvės skelbėjas John Stuart Mill savo 1859 m. veikalė "On Liberty" (Apie Laisvę), gindamas, kad proto laisvė nėra vien tik "igimta teisė", bet yra būtina sąlyga žmonijos pažangai, laisvės byla formulavo į sekamas keturias propozicijas:

I. Jei nuomonė yra nutildoma, ta nuomonė tačiau gal būt buvo teisinga. Tatai nugūnyti reiškia pasisavinti sau neklaidingumą.

II. Net jei nutildytoji nuomonė būtų klaidinga, vis tik gali būti ir dažnai esti, kad ji

(Tęsinys 10 psl.)

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 22, 1954

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS

DABAR YRA LAIKAS IRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel. VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Šie Patarnavimai Teikiami Jum Čia:

- TAŪPMENŲ SAŠKAITOS—Kiekviena sąskaita Federal Savings & Loan Insurance Corp. apdrausta iki \$10,000.00.
- SAUGIOSIOS PASIDĖTI DĖŽĖS—Jūsų brangenyboms nuo gaisro ir vagystės apsaugoti.
- APDRAUDOS TARNYBA—Visokeriopa Apdrauda-visiems jūsų reikalams patenkinti.

- NAMŲ PASKOLOS—Pagerinimui, remontui, statybai arba pirkimui jūsų namų.
- PINIGŲ KEITIMAS—Čekių keitimas — Money Orders.
- UTILITY UŽSIMOKĖJIMAS—Vandeniui, šviesai, Gazui.

- KELIAUNINKŲ ČEKIAI
- PUBLIKAI NOTARAS
- Pajamų mok. apskaičiavimas
- Informacija, Patarnavimai
- RAŠTINĖS VALANDOS:

- Pirm., antr., penkt. 9 iki 4 p. p.
- Treč. 9 iki 1 po pietų
- Ketvirtadienį 9 iki 8 vak.
- Šeštadienį iki 12 vidudienį.

FAIRFIELD SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

TURTAS praneša \$27,000,000.00

Kampas Milwaukee - North - Damen Ave's

Telefonas: EVerglade 4-3600

They will thank Us... You will thank us for inviting them to "BEAUTIFUL COLORADO"

HYUP RANCH

Wood and Park, Colorado

ACCOMMODATIONS: Boys and Girls are placed in groups of four in clean, well-kept rooms having comfortable bunk beds, with toilet facilities and shower. All the rooms are located in one new lodge, located in a group of aspens and pines, with a splendid view of Pike's Peak. Delicious home-cooked meals, prepared in a modern kitchen, are served "Family Style"... just the way the young "Cowhands" like it.

LOTS OF FUN FOR EVERYONE

Horse Back Riding—Sightseeing Trips—Tours Around The Mountains. ALSO FAMILY ACCOMMODATIONS

And Such Reasonable Rates: 4 WEEKS only \$250—8 WEEKS only \$450

(Which includes transportation to Hyup Ranch)
For Further Information — Wire, Write or Phone

JOHN KONTNY Jr. Director

Hyup Ranch, P. O. Box 104, Woodland Park, Colorado
or phone MU 7-9060

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

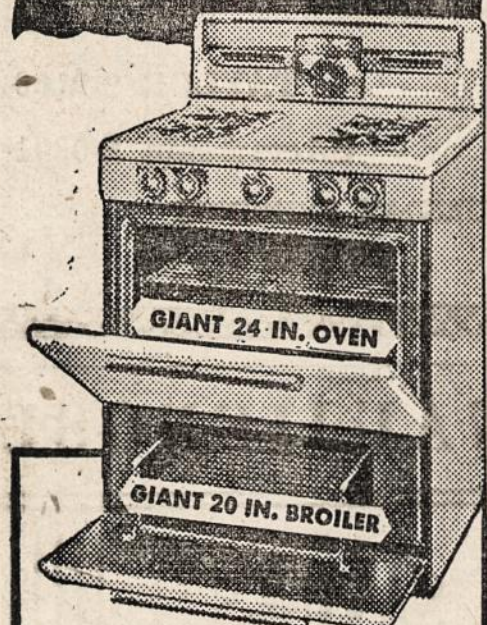
222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

IT'S HERE!
CROWN
"SPACE SAVER 30"
30 GAS RANGE
with
KING SIZE OVEN

Imagine an oven 24" wide, 14" high and 18" deep—easily accommodates 6 pies; 8 cakes; 12 loaves of bread. With all this capacity range takes only 30" wide floor space.

All deluxe equipment including electric lamp, electric clock and chime timer, four center-simmer fuel saving top burners, 3 inches of insulation around oven, slide-out drawer type broiler, oven heat control.

SOLTIS

HOME APPLIANCES & FURNITURE

2647 West 51st Street
HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Atkelta iš 9-to psl.)

savyje turi tam tikrą dalį tiesos. Kadangi bendroji arba viešpataujančioji nuomonė labai retai arba niekuomet neturi savyje pilnos tiesos, tai tik per priešingų nuomonių susidūrimus likusioji tiesos dalis teturi progos būti papildyta.

III. Net jei priimtoji nuomonė būtų ne tik teisinga, bet būtų pilna tiesa — jei ji nėra karštai ir rimtai ginčijama, tai žmonių daugumas ją pradeda priimti neapgalvotai, mažai te-suprasdami ar tejausdami jos racionalų pagrindą. Ir ne tik tai, bet

IV. Pati tos doktrinos prasmė atsidurs pavojuje dingti arba susilpnėti, netekusi savo gyvybinio efekto į charakterį bei elgesį: dogma pasidarys tik formalumas, trukdys augti tikram ir širdimi jaučiamam ištikinimui, gaunamam protui bei asmenine patirtimi.

Kitas didis to amžiaus sąžinės laisvės pionierius William Penn savo veikale "Didysis Sąžinės Laisvės Reikalas" (Great Case of Liberty of Conscience), parašytame autoriui esant kaliniu Londono žiauriajame Tower kalėjime, skelbė, kad siekiant vienodumo religijoje "prievara iš sąžiningo oponento padaro veidmainingą konformistą (pritarėją), o toks yra nemaloniausias padaras Dievo ir žmonių akyse". Žiauriai persekiotas dėl savo veiklos ir raštų, reikalaujant tolerancijos kaip protestonams taip lygiai katalikams, Penn ėmė svajoti, kaip įkurti laisvą žmonių bendruomenę, kurioje, išeinant iš dėsnių, kad žmogus savo prigimtimi yra geras, o ne blogas, klestėtų sąžinės laisvė ir iš jos ištekančios kitos, politinė ir ekonominė laisvė. Tą savo idėją jis perkėlė į tuomet vadinamąjį Naująjį Pasaulį, Ameriką, kur derlingoje dykumoje, jo pavadintoje Pennsylvania, ir įsteigė tokią žmonių bendruomenę. Beregint žmonės įvairių kalbų, tautų, kraštų ir tikybų iš visos Vakarų Europos pradėjo plūsti į Delaware upės pakrantes, kur išsivystė pažangiausioji kolonija, tvarkoma žmoniškumo ir nevaržomos sąžinės bei tikėjimo laisvės. Dar prieš apleisdamas Angliją jis parašė "Pennsylvanijos Konstitucijos Pagrindus" ir "valdžios formą", kuria žmonės patys turi būti savo įstatymų autoriai per tinkamai sudarytą steigiamąjį seimą". Penn tikino, kad jo bandymas yra nuo Dievo ir dėlto turi pasisekti ir pasisekė. Nuo 1682 m. iki 1776 revoliucijos, taigi per arti šimtą metų Penn nustatytieji principai išliko beveik nepakeisti, ir kai Amerikos revoliucijai laimėjus pirmosios 13 kolonijų susirinko į Penno "šventojo bandymo" vietovę, Pennsylvanijos sostinę Jungtinių Amerikos Valstybių Konstitucijos priimti, tai jos pagrindiniais dėsniais buvo padėti to "šventojo liberalo" išbandytieji principai.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 22, 1954

Nepriklausomybės deklaracija

Jau 1779 m. Virginijos Steigiamajam Seimui (Assembly) buvo įteiktas Thomas Jeffersono paruoštas Deklaracinis Aktas, kuriame skelbiama: "Tebūnie Steigiamojo Seimo priimta įstatymu, kad joks žmogus negali būti verčiamas lankyti arba remti bet kokias tikybos pamaldas, vietą ar dvasininkiją; taip pat negali būti verčiamas, draudžiamas, persekiojamas arba apsunkinamas kūnu ar turtu, nei gali būti skriaudžiamas dėl savo tikybinių nuomonių ar ištikinimų; bet kad visi žmonės turi būti laisvi išpažinti ir argumentais remti savo nuomonę tikėjimo klausimais ir kad tatai jokiū būdu negali sumažinti ar paliesti jų civilinių teisių (capacity)". Pats Virginijos Aktas prasideda žodžiais: "Kadangi Visagalis Dievas sutvėrė laisvą protą", todėl "šventasis mūsų religijos Kūrėjas įsako, kad religija būtų laisva".

Kitas svarbus pagrindinis akmuo, kuriuo buvo paremta Amerikos laisvė yra Teisių Įstatymas (Bill of Rights), kurį su Jeffersonu, George Masonu ir Madisonu paruošė Patrick Henry, įamžintas savo žodžiais: "Duokite man laisvę arba duokite man mirtį!"

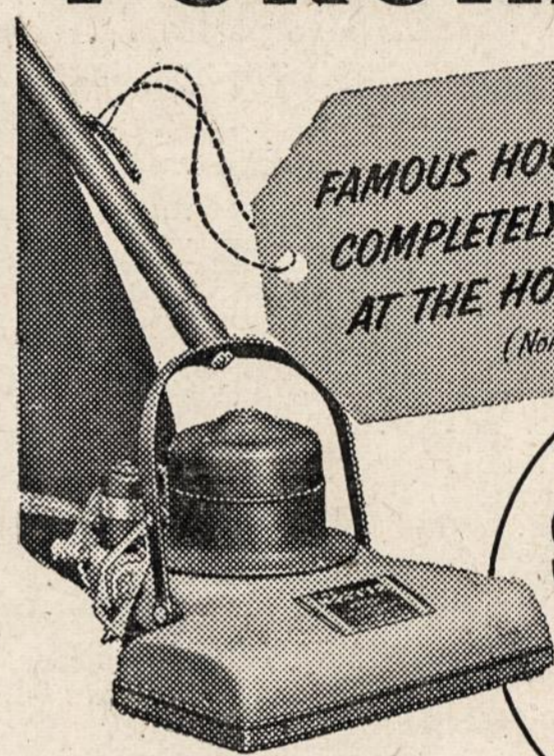
"Religija", rašė autorius, "yra mūsų pareiga mūsų Kūrėjui; ir kokiū būdu mes ją atliekame, gali būti. apspręsta tik proto arba ištikinimo, bet tik ne per jėgą arba smurtą, ir dėlto visi žmonės turi visiškas lygias teises pilnai ir laisvai praktikuoti religiją pagal savo sąžinės diktavimą".

Jeffersonas apie savo sąžinės reikalus taip rašė: "Aš niekuomet neperdaviau savo ištikinimų ar tai politikoje, ar religijoje ar bet kioje teorijoje jokiai žmonių institucijai, kuomet pats buvau pajėgus galvoti pats už save. Tai būtų paskutinis laisvo proto

(Tęsinys 11 psl.)

Vestuvėse, krikštynose, pobūviuose ir namuose tinkamiausia vartoti yra
LIETUVIŠKI SALDAINIAI
KAUNAS, VILNIUS, PALANGA VARDAIS ŠOKOLADINIAI, VAISINIAI, ŠALTMETINIAI, KARVUTĖ IR KITOKIOS RŪŠYS.
Reikalaukite visose lietuviškose maisto krautuvėse ar tiesiai iš gamyklos.
Rašykite:
MR. STASYS PETRAUSKAS, 836 W. 33rd Place, Chicago 8, Illinois.

SPECIAL PURCHASE!

FAMOUS HOOVER CLEANERS...
COMPLETELY RECONSTRUCTED
AT THE HOOVER FACTORY
(North Canton, Ohio)

AS LOW AS
\$24.95

WHILE THEY LAST!

FACTORY GUARANTEE
ONE FULL YEAR

We have just made an exceptionally fortunate purchase—direct from The Hoover Company—of factory-reconstructed Hoover Cleaners.

These cleaners look like new... run like new... clean like new. And they carry the same full-year guarantee that brand new Hoovers do! Yet they're going—going—going... at

only a fraction of their original price.

We couldn't get many—not nearly enough—so they'll have to be sold on a strictly first-come-first-served basis. They'll go fast, so if you want one... act NOW! It's the buy of a lifetime.

Traficante Bros.

2301 WEST TAYLOR STREET

TAYLOR 9-9100

739 SO. CALIFORNIA AVE.

Sacramento 2-0301

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvietai sutaupyta dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Ištaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. VI rginia 7-7747

(Tęsinys iš 10-to psl.)

degradavimas. Jei aš negalėčiau eiti į dangų to nedarydamas, aš visiškai ten neičiau. Ir aš niekuomet neturėjau nuomonės politikoje ar religijoje, kurią bijočiau laikyti sava. Rezervuotumas tais reikalais būtų man suteikęs daugiau pagarbos iš kai kurių žmonių — bet mažiau iš paties savęs”.

Turint tokį tikėjimą žmogumi Naujojo Pasaulio kūrėjams pasidarė imanoma sukurti ir naują valdžią, išeinant iš dėsnio, kad žmogus yra pajėgus pats save valdyti. Todėl Jungtinių Amerikos Valstybių Konstitucijos įžangoje, paruoštoje Thomas Jeffersono, James Madisono ir James Monroe, yra sakoma: “Mes, Jungtinių Valstybių žmonės, tikslu įsteigti tobulą Uniją, įvesti teisingumą, patikrinti namų ramybę, parūpinti bendrą apsaugą ir skatinti visuotiną gerovę bei garantuoti laisvės palaimą sau ir savo palikuonims, skelbiame ir įsteigiame šią Jungtinių Amerikos Valstybių Konstituciją”.

Jeffersono paruoštoje JAV Nepriklausomybės Deklaracijoje, kurią pasirašė John Hancock, Franklin, Adams ir Jay ir per penkiasdešimt kitų vyrų, sakoma:

“Mes laikome šias tiesas savaime aiškias: kad visi žmonės yra sutverti lygiai; kad jiems Kūrėjas suteikė tam tikras neatimamas teises; kad jų tarpe yra gyvybė, laisvė ir laimės siekimas; kad tikslu tas teises apsaugoti tarp žmonių yra įsteigtos valdžios, semiančios savo teisėtą galią iš valdomųjų pritarimo; kad kuomet kuri nors valdžios forma pasidaro kenksminga tiems tikslams, tai žmonės turi teisę ją pakeisti arba pašalinti ir įstatyti naują valdžią., organizuojant jos galią tokia forma, kuri atrodo geriausia apsaugoti jų saugumą ir laimę”.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUZIAI GYDUOLĖS

ir t. t.

Jūsų giminės gauna be jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO

Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

“Todėl mes, Jungtinių Amerikos Valstybių atstovai, susirinkę į Generalinį Kongresą, prašydami Aukščiausiojo Pasaulio Teisėjo teisingumo mūsų intencijoms, darome tatau vardu ir autoritetu šių kolonijų gerųjų žmonių iškilmingai skelbiame ir pareiškiame, kad tos jungtinės kolonijos yra ir pagal teises turi būti laisvos ir nepriklausomos valstybės; kad kaip laisvos ir nepriklausomos valstybės jos turi pilną galią skelbti karą, sudaryti taiką, suėiti į sąjungas, steigti prekybą ir daryti visus kitus aktus, bei veiksmus, kokius nepriklausomos valstybės teisėtai gali daryti. Ir šiai Deklaracijai paremti tvirtai pasitikėdami Dieviškosios Apveizdos globa, mes bendrai pasižadame vieni kitiems savo gyvybėmis, savo gerove ir savo šventa garbe”.

Lincolno ir Channingo pasisakymai

Toje pirmųjų laisvės pionierių išpurentoje Naujojo Pasaulio žemėje greit priaugo visa plejada naujų laisvės kovotojų politinėje, socialinėje ir religinėje srityse.

“Prieš aštuonias dešimtis septinerius metus mūsų tėvai sukūrė šiame kontinente naują tautą, pradėtą laisvėje ir pasišventusią idėjai, kad visi žmonės yra sutverti lygiai”, skamba garsioji Linkolno Gettysburgo kalba.

“Dabar mes esame įtraukti į didelį civilinį karą, kuris yra išbandymas, ar ši tauta, ar bet kuri taip sukurta ir pasišventusi tauta gali ilgai ištvirti... Mes čia susirinkome pašvesti plotą lauko amžinajai atilsio vietai tiems, kurie čia atidavė savo gyvybes, kad ši tauta galėtų gyvuoti... Tie karžygiai, gyvi ir mirę, kurie čionai kovojo, pašventė (šią vietą) labiau, nei yra mūsų pajėgose ką nors bepridėti ar atimti. Pasaulis mažai tepajus nei ilgai atsimins; ką čia mes sakome, bet jis niekuomet nepamirš to, ką jie (tie didvyriai) čia padarė. Mūsų gyvųjų pareiga yra šioje vietoje duoti pasižadėjimą, kad tęstume tą nebaigtą darbą, kurį tie, kurie čia kovojo, tiek toli ir taip kilniai nuvarė. Mūsų yra pareiga čionai pasišvesti prieš mus tebesančiam didžiajam uždaviniui, kad iš tų garbingų žuvusiųjų mes semtumės didesnį pasiryžimą tikslui, kuriam jie atidavė aukščiausiąjį pasiaukojimo saiką; kad mes čionai iškilmingai apsispręstume, kad tie (Tęsinys 12 pusl.)

DĖL NAMAM REIKMENŲ VISUOMET LANKYKITE ŠIĄ

ERDVIĄ IR PATOGIA SENAUSIĄ LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ

PROGRESS FURNITURE CO.

4181-83 ARCHER AVE.

Tel. Lafayette 3-3171

Brighton Parko Kolonijoje

KAS DIENĄ ČIA RASITE DIDŽIAUSIAS PREKIŲ VERTYBES. Naujausių madų, gerųjų išdirbysčių rakandų, kaurų, p-čių, televizijos aparatų, refrigeratorių, plovyklų, vaikams rakandų ir visų kitų namam reikmenų. LENGVI IŠSIMOKĖJIMAI PRITAIKOMI VISIEMS.

PERFORMANCE and ECONOMY!

FAIRBANKS-MORSE

DEEP WELL SUBMERSIBLE PUMP

ECONOMY

Only ONE pipe of SMALLER diameter used inside well casing — does work of two.

Uses smaller motor — saves power.

No jets, rods, shafts to add to cost.

Pushes water up pipe — lowers power demand.

Quality construction — made of corrosion-resistant bronze and stainless steel. Impeller and motor shafts of lifetime stainless steel.

Easily, inexpensively removed if repairs are ever needed. If water level falls, no need to pull pump. Just add more lengths of pipe.

PERFORMANCE.

Delivers up to 720 g.p.h. at a 300-foot setting — more at shallower settings.

Operated entirely submerged — both pump and motor.

Pump never needs priming.

No motor or pump noises, or vibration. Water cooled — water lubricated.

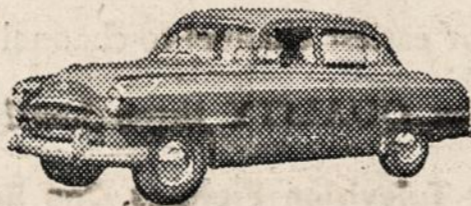
Pressure tank may be set over or away from well.

Service lines may be cut in below frost line.

Nepaprastai geromis sąlygomis galite gauti nuo 1953 m. likusių puikiausių

Chevolēt ir Packard automobilių

Daug sutaupysite, jei pirksite 1950 metų mažai tevertotus, tikrintus ir garantuotus keleivinius arba sunkvežimius. Prašome užėiti, apžiūrėti ir pasirinkti automobilį pagal skonį ir pageidavimą. Taip pat teikiame įvairiausių automobilių aptarnavimą. Darbą atliekame greitai, skubiai ir sąžiningai. Telefonuokite arba užėikite pas

OPAS CHEVROLET CO.

AUTO SALES

1708 So. Ashland Ave.

MONROE 6-7494

B & M

PLUMBING & HEATING SUPPLIES

5856-58 So. Ashland Ave. GROVEHILL 6-1204

Open Monday and Thurs. Evening Till 9:00. Sat. Till 5:00.

(Tęsinys iš 11-to psl.)

mirusieji nebūtų mirę betiksliai; kad ši tauta, Dievo akyse, turi naujai atgimti laisvėje, ir kad žmonių, per žmones ir dėl žmonių valdžia (government of the people, by the people and for the people) neišnyktų žemėje".

"Tie, kurie neigia laisvę kitiems, patys nėra jos verti, ir, kaip Dievas yra teisingas, negali ilgai jos išlaikyti", yra kita proga Linkolno pasakyti žodžiai.

William Ellery Channing, kurio gyvenimas ir darbai žymiai prisidėjo prie dvasinės, o per tai ir politinės laisvės triumfo Amerikos kontinente, ir kurio gyvenimą ir darbą galima apibūdinti žodžiais "žmogaus sielos gerbimas ir laisvės branginimas" (respect for the human soul and reverence for liberty), apie tą savo nusistatymą rašo:

"Tai yra sentimentas, išaugęs kartu su mano paties augimu, įleidęs gilią šaknis mano amžiuje ir yra svarbiausias elementas tikrajai žmonijos meilei ir tai yra tinkamiausia priemonė žmogui bendrauti su savo draugmogišiais. Aš niekuomet nepraleidžiau progos išreikšti savo giliam prisirišimui laisvei visose jos formose, civilinėje, politinėje, religinėje, laisvei minties, žodžio ir spaudos ir pareikšti savo pasibaisėjimą visokia priespaudos forma. Tą laisvės meilę aš nesiskolinau iš Graikijos ar Romos. Krikščioniui Graikija ir Roma yra vardai, neturį didelio svorio. Jie yra greičiau perspėjimas, negu įkvėpimas ar kelrodis. Mano pagarba žmogaus laisvei ir teisėms išaugo greičiau iš kitokios mokyklos, švelnesnėje ir šventesnėje disciplinoje. Krikščionybė mane išmokė gerbti savo tautą ir smerkti jos prispaudėjus. Tai yra dėlto, kad aš išmokau vertinti žmogų tos religijos šiesoje, aš negaliu pakęsti matydamos su juo elgiantis, kaip su brutaliu padaru, jį skriaudžiant, įžeidinėjant, pavergiant, priverčiant vilkti jungą, drebėti prieš savo brolių, tarnauti jam kaip koks įrankis, išnaudojant jo turtą ir gyvybę pagal užgaidas, verčiant jį perleisti kunigui savo protą ir sąžinę, arba užčiaupti savo lūpas arba meluoti iš baimės prieš civilinės valdžios jėgas. Tai yra dėlto, kad aš išmokau pripažinti pagrindinę žmonių lygybę visų Tėvo akypaizdoje, aš negaliu pakęsti matydamos, kaip vienas žmogus užkaria kitam savo valią ir galią apgaule, smurtu arba rangu arba prietarų pretenzijomis. Tai yra dėlto, kad žmogus turi savyje moralines jėgas, kad jis nešioja savo širdyje įstatymą ir buvo sutvertas valdyti save. Štai kodėl aš negaliu pakęsti matydamos jį padarant bevaliu ir paverčiant įrankiu per kito gobšumą arba didybę. Tai dėlto, kad aš matau žmoguje didžią prigimtį, Dievo paveikslą

ir neribotas galimybes, dėlto aš reikalauju jam sąlygų išsi-vystyti ir erdvės jo laisvai veiklai, dėlto reikalauju visuomenės ne varžyti, bet padėti jo augimui".

Arba Channingo tikėjimas žmogumi:

"Aš gerbiu ir turiu gerbti žmogaus prigimtį... Aš žinau, kaip ji yra niekinama, kaip ji buvo slėgiama, kaip civilinės ir religinės įstaigos per amžius suokalbiavo ją sutriuškinti. Aš žinau jos istoriją. Aš neužmerkiu akių prieš jokią jos silpnę ir nusikaltimą... Tačiau, nežiūrint kaip skriaudžiama, trypiama ir niekinama yra mūsų prigimtis, aš vis tik kre-

piuosiu į ją su giliausia simpatija ir stipria viltimi. Aš laimiu ją dėl jos malonios afekcijos, dėl jos stiprios ir švelnios meilės. Aš ją gerbiu dėl jos kovos su priespauda, dėl jos augimo ir pažangos, nepaisant tokios daugybės retėzių ir prietarų slėgimo, dėl jos laimėjimų moksle ir mene ir dar labiau dėl jos heroizmo ir šventų dorybių pavyzdžių. Tie yra ženklai jos dieviškosios kilmės ir dangiško paveldėjimo; ir aš dėkoju Dievui, kad mano paties likimas yra susietas su žmonių rasės likimu".

(Bus daugiau)

Garsinkitės "N-nose"

Vasarvietė "NIDA"

Sav. PR. KALVAITIS
BEVERLY SHORES, INDIANA
Tel.: Michigan City 2-2711
LIETUVIŠKAS MAISTAS
ALUS IR VYNAS
GERA MAUDYMUISI VIETA

NEIŠMESKIT SENOSIOS SAVO

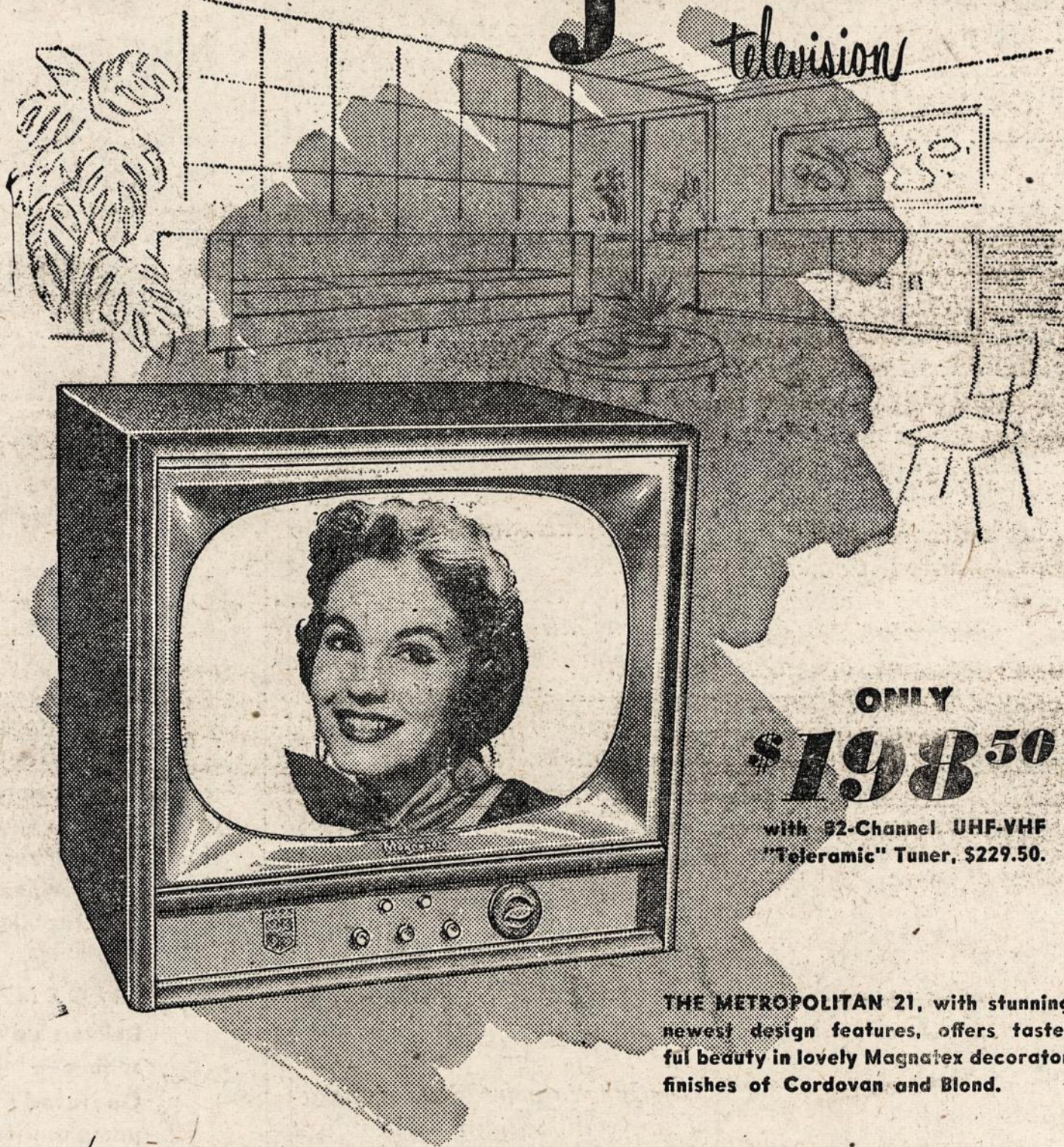
lempos. Man malonu pranešti, kad radau vietą, kur jas galima pataisyti. Jos atrodo, kaip naujos! Jų dirbtuvė turi visus reikalingus įrankius senoms lempoms atnaujinti, vielas aptraukti, lempas iš vazų padaryti. O jų kainos yra pačios žemiausios. Paklauskite manęs ir užėikit, parašykite ar patelefonuokite šiandien MUuseum 4-4427.
EASTMAN LAMP CO.
1101 East 63rd Street

Skaitykite "N-nas"

TODAY'S GREATEST TV BUY

21" Magnavox television

ONLY \$198.50

with 52-Channel UHF-VHF "Teleamic" Tuner, \$229.50.

THE METROPOLITAN 21, with stunning newest design features, offers tasteful beauty in lovely Magnatex decorator finishes of Cordovan and Blond.

You Pay No More For Famous Magnavox Quality!

SUPER-POWERED "Magnasphere 300" chassis ideal for fringe areas • 17,000 volts picture power for clearest, sharpest pictures and superb photogenic realism • Big 8" extended-range Magnavox Speaker • Improved FM Sound System • Magnavox Cascade Tuner for easiest channel-to-channel tuning • Matchless Magnavox QUALITY throughout!

Wherever Television Pictures Can Be Received
Magnavox Will Receive Them Better!

Buy On Convenient Budget Terms

TRAFICANTE BR

2301 W. Taylor Street
759 So. California Ave.

Taylor 9-9100
Sacramento 2-0301

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS